

Isaac
ASIMOV

SZÍVÉLYES FAHRENHEIT

17 sci-fi remekmű

Isaac Asimov

SZÍVÉLYES

FAHRENHEIT

17 SCI-FI REMEKMŰ

Az 1954-es év terméséből válogatta
Isaac Asimov és Martin H. Greenberg

Aranytoll kötetek
Szeged, 2008

BEVEZETÉS

A valóságon túli világban ez is egy erőszakkal teli év volt. Május 7-én a Điên Biên Phu-i francia erődöt hosszú ostrommal bevették a vietnami kommunisták. Július 20-án Franciaország elfogadta azt az egyezményt, melynek alapján ők elhagyták Vietnam északi részét, a kommunisták pedig Dél-Vietnamot, valamint Laoszt és Kambodzsát. Október 8-án Hanoit átadták a kommunista csapatoknak. Június 18-án Pierre Mendès-France lett Franciaország elnöke.

Nyugodtabb vizekre evezve, megnyílt a Szent Lőrinc-csatorna, miután Eisenhower elnök május 13-án aláírta az erről szóló törvényjavaslatot. Szeptember 8-án a NATO csendes-óceáni megfelelőjeként megalakult a Délkelet-ázsiai Szövetség (SEATO). És szeptember 27-én Joseph McCarthy, Wisconsin szenátorát az Egyesült Államok szenátusi bizottsága vétkesnek találta többrendbeli visszaélésben, és december 2-án kollégái kizárták e fényes testületből, és ezzel véget ért az amerikai politika egyik legszégyenletesebb fejezete.

Az év egyik legfontosabb eseménye az Egyesült Államok Legfelsőbb Bíróságának döntése a Brown kontra topekai (Kansas) tantestület ügyében, mely szerint a fajok elkülönítése az oktatásban ellentmond a *14. Alkotmánymódosítás*ban foglaltaknak. Ez a döntés Amerika-szerte vízvonalzó lett a fajok közötti kapcsolatok történetében.

Kanada és az Egyesült Államok megkezdte a „DEW-vonal” (megelőző riasztórendszer) kiépítését, amely radarállomásokkal hálózta be Észak-Kanadát, olyan állomásokkal, amelyek számos

idegen adást és ufót észlelnek majd az ötvenes évek második felének science fiction filmjeiben.

1954 során Ernest Hemingway nyerte az irodalmi Nobel-díjat, 22 milliós amerikai lakásban volt már televízió, és J. Robert Oppenheimer elvesztette állását és feddhetetlenségét valami olyan ok miatt, ami inkább csak pletykának tűnt az ő „megkérdőjelezhető lojalításáról”. Az év legjobb színdarabjai között volt Adler és Ross darabja, a *Pizsamás játék* (The Pajamas Game), Tennessee Williams *Macska a forró bádogtetőn* c. műve (Cat On a Hot Tin Roof), amely elnyerte a Pulitzer-díjat a drámáknál, az *Én meg az őrmester* (No Time for Sergeants) Mac Hymantól, Terence Rattigan *Különasztalja* (Separate Tables) és John Patrick *Teázó az augusztusi holdhoz* c. drámája (The Teahouse of the August Moon). Roger Bannister brit futó 3:59:4 alatt futotta az egy mérföldes távot, és így, áttörve a négyperces határt, rácáfolt azokra, akik ezt képtelenségnek tartották.

1954-ben Billy Graham evangélikus tömeggyűléseket tartott több országban; Theodore Roethke nyerte a költészeti Pulitzer-díjat *Az ébredés* (The Waking) c. kötetéért. A New York-i Óriások (NY Giants) nyerték a világbajnokságot, miután 4:0-ra verték a Clevelandi Indiánokat (C. Indians). Linus Pauling (aki később más területeken szerzett hírnevet) elnyerte a kémiai Nobel-díjat a molekuláris erők természetével kapcsolatos kutatásaiért. Az év legjobb filmjei: a HÁTSÓ ABLAK (REAR WINDOW) Alfred Hitchcock rendezésében, a DIABOLIQUE; az Oscar-díjas RAKPARTON (ON THE WATERFRONT) Elia Kazantól (Budd Schulberg könyve alapján) és Federico Fellini óriási filmje, az ORSZÁGÚTON (LA STRADA). Chagall megfestette a *Piros háztetők* c. képét.

A Bell-telefontársaság 1954-ben mutatta be az első napelemet, amely képes volt elektromos árammá alakítani a napsugárakat. Elkészült az *USS Nautilus*, a világ első atomhajtású hajója. Jazzfesztivált tartottak Newportban, Rhode Islanden, egy évente megrendezendő sorozat első koncertjeként. Françoise Sagan kiadta JÓ REGGELT, BÚBÁNAT! (BONJOUR TRISTESSE!) c. könyvét, míg Isaac Deutscher megírta híres Trockij-életrajzának első kötetét, a FEGYVERES PRÓFÉTÁ-t (THE PROPHET ARMED). Saul Bellow AUGIE MARCH KALANDJAI c. regénye rajongó kritikákat kapott.

1954-ben az Egyesült Államok birtokolta a világ összes telefonjának ötvennyolc százalékát és hatvan százalékát az autóknak – népessége a világ népességének hat százalékát tette ki. Három amerikai – Enders, Weiler és Robbins – nyerte el az orvosi Nobel-díjat, mert sikerült izolálniuk a gyermekbénulás vírusát. Az év nagy slágerei közé tartozott a *Hé, te* (Hey There), *Hernando búvóhelye* (Hernando's Hideaway), a *Fiatal szív* (Young at Heart), a *Mister Homokember* (Mister Sandman) és a *Három érme a szökőkútban* (Three Coins in the Fountain), de a rock'n'roll már ott ólálkodott a sarkon. Vix Seixas és Doris Hart voltak a világ legjobb teniszezői ebben az évben.

1954-ben az emberek már elkezdtek idegeskedni a radioaktív hulladék miatt, de Picasso megfestette a *Sylvette* c. képét és William Golding kiadta *A LEGYEK URÁ*-t, amit akár science fictionként is értékelhetünk. Az év egyéb jelentős könyvei között volt Kingsley Amis regénye, a *SZERENCSES FLÓTÁS* és Bruce Catton *APPOMATTOXNÁL MINDEN CSENDES* (*A STILLNESS AT APPOMATTOX*) c. alkotása, amely elnyerte a történelmi Pulitzer-díjat. Michigan állam csapata legyőzte az UCLA-t a Rose Kupában, az év legjobb amatőr golfozóját pedig Arnold Palmernek hívták.

Meghalt: Enrico Fermi, Reginald Marsh, Oskar Strauss, Henri Matisse, Colette és Lionel Barrymore.

Mel Brooks volt Melvin Kaminsky.

A valóságos világban kiemelkedő év volt ez is; rengeteg sci-fi és fantasztikus regény jelent meg, közülük néhány már nem paperback kiadásban. Ez egy olyan korszak végének a kezdetét jelezte, amelyben folytatásokban már közölt regényeknek egy évtizedet vagy annál is többet kellett várniuk a könyv alakban való megjelenésre. Említésre méltó könyvek: Richard Matheson: *LEGENDA VAGYOK* (*I AM LEGEND*), Edgar Pangborn: *MEGFIGYELŐ-TÜKÖR* (*A MIRROR FOR OBSERVERS*), Margo Bennett: *A HOSSZÚ VISSZAÚT* (*THE LONG WAY BACK*), csodálatos regény egy műfajon kívüli író tollából, Hal Clement (Harry Strubbs): *AZ ELVESZETT RAKÉTA*, Sheperd Mead: *A NAGY VIASZGOLYÓ* (*THE BIG BALL OF WAX*), Chad Oliver: *ÁRNYÉK A NAPON* (*SHADOW IN THE SUN*), Gore Vidal: *MESSIÁS* (*MESSIAH*), és Tolkien nagyszerű trilógiájának, *A GYŰRŰK URÁ*-nak első két kötete.

A gyorsan változó sci-fi magazin piacon a televízió és a paperback könyvek hatására kimúlt több folyóirat, így például a DINAMIKUS SCIENCE FICTION (DYNAMIC SF), a KÉT SCI-FI KALANDKÖNYV (TWO COMPLETE SCIENCE ADVENTURE BOOKS), a KOZMOSZ SCIENCE FICTION ÉS FANTASZTIKUS MAGAZIN és az ORBIT SCIENCE FICTION. Az év nagy vesztesége azonban a HÁTBORZONGATÓ MESÉK (WEIRD TALES) eltűnése volt, amely 1923 óta létezett, és ami a sokkal népszerűbb horrortörténetek mellett sok remek sci-fit is közölt. 1954 során jelent meg először egy új folyóirat, az ELKÉPZELT MESÉK (IMAGINATIVE TALES).

Sok remek ember tette meg első útját a valóságba; február: Thomas N. Scortia: *A csoda* (The Prodigy), Robert Silverberg: *Gorgon bolygó* (Gorgon Planet); március: Robert F. Youny: *A félbeszakadt utazás* (Stop Over); április: Kenneth Bulmer: *A legelső* (First Down); május: Barryngton J. Bayley: *A csata vége* (Combat's End); július: Brian W. Aldiss: *Bűnügyi krónika* (Criminal Record) és Avram Davidson: *Barátom: Jello* (My Boyfriend's Name is Jello); augusztus: William F. Nolan: *Az élet öröme* (The Joy of Living) és Bob Shaw: *Szempont* (Aspect); és végül szeptember: Edmund Cooper: *A latakiai korsó* (The Jar of Latakia).

Fantasztikus filmek (inkább műfaj, mint minőség szempontjából): AZ ATOMKÖLYÖK (THE ATOMIC KID), az örökké népszerű A BOWERY FIÚK ÉS A SZÖRNYEK (THE BOWERY BOYS MEET THE MONSTERS), a csodálatos A FEKETE LAGÚNA TEREMTMÉNYE (THE CREATURE FROM THE BLACK LAGOON), a mesterkélt GOG, GYILKOSOK AZ ŰRBŐL (GOG, KILLERS FROM SPACE), a könnyen feledhető SZÖRNY AZ ÓCEÁN ALJÁRÓL (MONSTER FROM THE OCEAN FLOOR), a megbukott CSILLAGLOVASOK (RIDERS TO THE STARS), a RAKÉTAEMBER (THE ROCKET MAN), az érzelgős HÓLÉNY, CÉL: A FÖLD (THE SNOW CREATURE, TARGET EARTH!), a hatásos és emlékezetes ŐKET! (THEM!) (ez a felkiáltójelek éve volt), a nem túl nagy NAGY TOBOR (TOBOR THE GREAT) és az év egyik kiemelkedő alkotása, a 20 000 MÉRFÖLD A TENGER ALATT (20,000 LEAGUES UNDER THE SEA).

A sci-fi család San Franciscóban gyűlt össze a tizenkettedik Science Fiction Konferenciára, amit mi csak SFKon-nak hívtunk.

Utazzunk hát vissza a rendkívüli 1954-es esztendőbe, és élvezzük a legjobb történeteket, melyeket a valóságos világ örökül hagyott ránk.

Kádár Tibor fordítása

A VIZSGA

RICHARD MATHESON (1926–)
(The Magazine of Fantasy and Science Fiction, január)

Richard Matheson korának Stephen Kingje volt, olyan író, akinél a mindennapok veszélyt, a veszélyek mindennapos aggodalmat jelentenek. Mostanában végre kezdik felismerni, milyen rendkívüli hatást gyakorolt a modern horror területére. 1987-ben meg is fog jelenni összes novelláinak két kötete, hiszen ez az anyag a tudományos-fantasztikus irodalom legjobb alkotásai közt is megállja a helyét. Hollywooddal való hosszú összeköttetése több tévéfilmet és tévéjátékot eredményezett, az olvasók azonban talán jelentős prózai alkotásokat veszítettek ezáltal. Aki az I am legend (Legenda vagyok, 1954) és a The Shrinking man (Az összezsugorodó ember, 1956) c. műveket megírta, annak a nagysága minden kétség fölött áll, de én a novellisztikájára is bármikor vevő vagyok. A The twilight zone (Az alkonyövezet) c. műsorhoz vagy nyolc korábbi írását felhasználta, és jó néhány tévéjátékot is írt kifejezetten ezzel a céllal, ami nagyban hozzájárult ahhoz, hogy ez a műsor olyan mérföldkő lehessen, amilyennek ismerjük.

A vizsga jól mutatja, hogy írója ismeri a komoly sci-fi műfaját is, és egyben olyan novella, amely tisztán és szívbemarkolóan előrevetíti a sci-fi érdeklődését a szociális gondok iránt, amilyen például a túlnépesedés. A történet középpontjában a társadalom idős tagjainak problematikája áll, és ettől olyan az egész, mintha ma íródott volna.

– MHG

És mégis csodálkozom. Matheson csak huszonnyolc éves volt, mikor ez a novella megjelent. Szinte gyerek! Most hatvanéves.

Mikor ez az írás született, azt hiszem, joggal gondolhatta, hogy egy nyolcvanéves ember olyan hihetetlenül öreg, hogy már második gyermekkorát éli. Néhány aggastyán esetében ez, tudom, így is van. De olyanokat is ismerek, akik ebben a korban is teljesen élénkek. Az én drága feleségemnek, Janetnek van egy kilencvenkét éves nagynénje, aki szellemileg tökéletesen friss.

Nagyon bízom benne, hogy velem is így lesz. Hat évvel előrébb járok az évek völgyében, mint Matheson. Egyelőre úgy tűnik, hogy az agyam teljes erőbevetéssel dolgozik... de ha elérem a nyolcvanát...

Azt hiszem, a történet erejét bizonyítja, hogy már akkor is tetstett, amikor íródott, most viszont borzalmasan kényelmetlenül érzem tőle magam.

– IA

A vizsga előtti este Les együtt gyakorolt apjával az ebédlőben. Jim és Tommy már aludt az emeleten, a nappaliban meg Terry varrogatott, tekintete kifejezéstelen volt, ahogy a tút gyors ritmusban beszúrta és kihúzta.

Tom Parker feszesen ült, csontos, eres kezei összekulcsolódtak az asztalon, fakókék szemei izgatottan figyelték a fia ajkát, mintha ettől jobban érthetné, amit mond.

Nyolcvanéves volt, és a negyedik vizsgája előtt állt.

– Na, jó – mondta Les, és olvasni kezdte a mintafeladatlapot, amit doktor Trasktól kaptak. – Ismételd el az itt következő számsort!

– Az itt következő számsort – mormolta Tom, hátha be tudja fogni a szavakat egyenként. Csakhogy már nem volt olyan könnyű befogadni őket, mint régen: most mintha ugyanazok a szavak úgy belepnék agyszöveiteit, mint az oszló ragadozót a legyek. Magában újra ismételte őket: „az itt következő”... „az itt következő számsort”... jól van, megy ez. Fiára nézett, és várt.

– Na? – kérdezte türelmetlenül egy perc hallgatás után.

– Apa, az elsőt már elmondtam – szólt Les.

– Hát... – Az apja a megfelelő szót kereste. – Légy szíves, mondd el a... a... Tedd meg azt a szívességet, hogy...

Les kimerülten sóhajtott föl:

– Nyolc-öt-tizenegy-hat – mondta.

Az öreg ajkak megmozdultak, Tom agyának öreg masinája lassan forogni kezdett.

– Nyolc... ö-öt... – A fakó szemek lassan pislogtak. – Tizenegy-hat – fújta ki Tom egy szuszra, aztán büszkén kihúzta magát.

„Igen – gondolta – jó, nagyon jó. Nem csinálnak bolondot belőle holnap; kijátssza gyilkos törvényüket.” Összeszorította ajkait, kezeit is szorosabbra kulcsolta a fehér abroszon.

– Mi az? – kérdezte aztán felocsúdva, mikor Les mondott valamit. – Hangosabban! – mondta idegesen. – Hangosabban!

– Egy másik számsort mondtam – felelte Les csendesesen. – Jól van, felolvasom még egyszer.

Tom egy kissé előrébb hajolt, feszülten fülelt.

– Kilenc-kettő-tizenhat-hét-három – mondta Les.

Tom erőlködve köszörülte meg a torkát.

– Lassabban beszélj! – mondta a fiának. Nem egészen tudta min-det megjegyezni. Hogy is várhatják el, hogy valaki fejben tartson egy ilyen istentelenül hosszú számsort!

– Mi? *Micsoda?* – kérdezte mérgesen, mikor Les újraolvasta a számokat.

– Apa, a vizsgabiztos még gyorsabban fogja olvasni a kérdéseket, mint én. Te is...

– Tisztában vagyok vele – vágott közbe mérgesen Tom –, igen, tökéletesen! De hadd emlékeztesselek rá, hogy... azért ez még... nem a vizsga. Csak gyakorlás, ez csak *gyakorlás*. Bolondság így átrohanni mindenem. *Bolondság*. Nekem fel kell készülnöm erre a-a... erre a vizsgára – fejezte be; mérges volt a fiára meg arra, hogy a kívánt szavak folyton kihullottak a fejéből.

Les megrázkódott, és újra a feladatsorra nézett.

– Kilenc-kettő-tizenhat-hét-három – olvasta lassan.

– Kilenc-kettő-tíz-hat...

– *Tizenhat*, apa.

– Azt is mondtam.

– Tíz-et mondtál, apa.

– Talán csak emlékszem, mit mondtam!

Les egy pillanatra behunyta a szemét.

– Jól van, apa – mondta.

– Hát akkor megismétled vagy nem?! – kérdezte Tom élesen.

Les újra felolvasta a számokat, és miközben hallgatta, hogy buk-dácsol végig a sorozaton az apja, belesett a nappaliba, Terryre.

A felesége bent ült és varrt, rezzenetlen arccal. Már kikapcsolta a rádiót, úgyhogy Les tudta, hogy hallja az öregember botladozását a számokkal.

„Jól van – hallotta Les a saját hangját képzeletben, mintha Terry-hez beszélne. – Jól van, tudom, hogy öreg és hasznavehetetlen. De azt akarod, hogy ezt az arcába is vágjam, és a hátába kést döfjek? Te is tudod, meg én is, hogy nem megy át a vizsgán. Hát engedd meg legalább ezt a kis színjátékot. Holnap úgyis kimondják az ítéletet. Ne kívánd, hogy még ma éjjel kimondjam, megszakadna a szíve ennek a szerencsétlen öregembernek.”

– Szerintem most jó volt – hallotta Les az apja ünnepélyes hangját, és szemét újra a beesett, barázdált arcra szegezte.

– Igen, igazad van – felelte sietve.

Tom szája sarkán halvány, remegő mosoly jelent meg, és Les árulónak érezte magát. „Becsaptam” – gondolta.

– Akkor térjünk át valami másra! – hallotta az apja hangját, ezért gyorsan a lapra nézett. „Mi lehet elég könnyű neki?” – tűnődött, miközben megvetette magát ezért a gondolatért.

– Na, gyerünk, Leslie! – mondta az apja fojtottan. – Nincs egy perc fölösleges időnk se.

Tom nézte, ahogy a fia lapozgatja a papírokat, és a keze ökölbe szorult. Holnap az élete forog kockán, ez a fiú meg csak böngészi a feladatlapot, mintha semmi fontos sem történne másnap.

– Gyerünk, gyerünk! – bosszankodott.

Les felemelt egy ceruzát, amelynek végéhez madzagot erősítettek, és egy félhüvelyk sugarú kört rajzolt egy papírra. Odanyújtotta a ceruzát az apjának.

– Tartsd úgy a ceruzát három percig, hogy a hegye a kör fölött maradjon – mondta, de hirtelen rájött, hogy rosszul választott. Eszébe jutott, mennyire remeg az apja keze étkezéskor, és hogy ügyetlenkedik a gombokkal meg a cipzárral a ruháin.

Les idegesen nyelt, felemelte a stoppert, és elindította, bólintva az apjának.

Tom remegve vette a levegőt, ahogy a papír fölé hajolt, és megpróbálta az enyhén himbálódzó ceruzát a kör fölött tartani. Les látta,

hogy a könyökére támaszkodik, amit a vizsgán nem engedélyeznek, de nem szólt.

Ült, és nézte az apját. Ami kevés színe volt az öregember arcának, az is eltűnt róla, és Les látta az elpattant hajszálerecskék piros vonalait az arcbőréen. Elnézte a száraz bőrt: gyűrött volt és barnás, májfoltok tarkították. „Nyolcvanéves – gondolta –, vajon mit érez az ember, mikor nyolcvanéves?”

Terry felé fordult. A nő egy pillanatra felemelte a tekintetét, összenéztek, de nem mosolyogtak, nem is jeleztek egymásnak semmit. Aztán Terry újra a varrására nézett.

– Azt hiszem, már letelt a három perc – szólt Tom feszülten.

Les a stopperra pillantott.

– Másfél perc, apa – mondta, és azon tűnődött, nem lett volna-e helyesebb most is hazudnia.

– Hát csak tartsd a szemed azon az órán! – mondta az apja aggodalmasan, miközben a ceruza már rég a körön kívül ingázott. – Mégiscsak vizsgáról van szó, nem valami... valami partiról.

Les az imbolygó ceruzahegyet figyelte, és a tökéletes hiábavalóság érzete kerítette hatalmába, mikor rájött, hogy mindez képmutatás, mert bármit csináljanak is, akkor se tudják megmenteni az apja életét.

Legalább vizsgáztatni nem a fiaknak és a lányoknak kell, gondolta, akik megszavazták a törvényjavaslatot. Legalább nem neki kell a fekete pecséttel rányomnia az apja vizsgalapjára, hogy ALKALMATLAN; nem neki kell halálra ítélnie.

A ceruza újra kilendült a kör vonalán túlra, de aztán visszajutott, ahogy Tom könnyedén megtámasztotta a karját az asztalon – egy ilyen mozdulattól persze azonnal érvénytelen lenne a feladat.

– Lassan jár az órád! – mondta Tom hirtelen fellobbanva.

Les mélyet lélegzett, és az órájára nézett. Két és fél perc.

– Három perc – mondta, és megállította.

Tom ingerülten csapta le a ceruzát.

– Tessék! – mondta. – Bolond egy vizsga, én megmondtam. – Hangja morózus lett. – Semmit sem bizonyít. Semmit a világon.

– Szeretnél pénzzel kapcsolatos feladatokat, apa?

– Azok következnek a feladatlapon? – kérdezte Tom, és gyanakodva odahajolt, hogy maga is ellenőrizze.

– Igen – hazudta Les, mivel tudta, hogy az apja szeme olyan gyenge, hogy úgysem látja, noha Tom sosem vallotta volna be, hogy szemüvegre van szüksége. – Jaj, várj csak, van előtte még egy! – tette hozzá, gondolva, hogy az könnyebben megy az apjának. – Azt kell megmondanod, hogy hány óra.

– Micsoda bolond kérdés! – morogta Tom. – Hát ezek azt hiszik...

Idegesen átnyúlt az asztalon az óráért, és rápillantott.

– Negyed tizenegy – mondta fitymálva.

Les – még mielőtt meggondolhatta volna magát – megszólalt:

– De apa, negyed tizenkettő van!

Az apja egy pillanatra olyan lett, mint akit pofon ütöttek. Aztán újra felkapta az órát, rábámult, az ajkai remegtek, és Lesnek az a szörnyű érzése támadt, hogy Tom mindjárt erősködni fog, hogy negyed tizenegy van.

– Na, én is úgy értettem – mondta Tom váratlanul. – Nyelvbotlás volt. Persze hogy negyed tizenkettő van, a bolond is látja. Negyed tizenkettő. Vacak egy óra. Kicsik a számok. Ki kéne dobni. Ide nézz!

Benyúlt a mellényzsebébe, és kihúzta a saját aranyóráját.

– Ez óra – mondta büszkén. – Egy percet se késett... hatvan éve! Ezt nevezem én órának. Nem olyan, mint *az*.

Les óráját megvetően ellökte, hogy az a számlapjára esett, és az üvege eltörött.

– Nézd csak meg! – mondta Tom, hogy leplezze a hirtelen megdöbbenést. – Ez az óra nem bír ki semmit.

A saját órájára nézett, hogy elkerülje Les tekintetét. Ajka megfeszült, ahogy kinyitotta a hátsó fedelet, hogy megnézze Mary arcképét: harmincéves volt rajta, aranyszőke és szeretetre méltó.

Istennek hála, már nem érte meg ezeket a vizsgákat, gondolta, legalább ő megúsza. Tom sosem gondolta volna, hogy egyszer még szerencsésnek fogja találni, hogy Mary ötvenhét évesen meghalt egy balesetben, de hát az még a vizsgák előtt volt.

Bekattintotta az órát, és eltette.

– Csak hagyd kint azt az órát estére! – mondta barátságatlanul. – Holnap szerzek rá egy... rendes üveget.

– Jól van, apa. Úgyis régi volt már az az óra.

– Persze, persze – mondta Tom. – Jól van. Csak hagyd kint nekem, aztán szerzek rá egy... rendes üveget. Olyat szerzek, ami nem törik szét. Ami nem törik szét. Csak hagyd kint nekem!

Aztán Tom megcsinálta a pénzfeladatokat, mint például: „Hány negyeddolláros van egy ötdollárosban?” vagy „Ha van egy dollárod, és abból elveszek harminchat centet, mennyi apród marad?”

A kérdések le voltak írva, Les csak ült, és mérte az időt. A házban csend volt és meleg. Minden nagyon természetesnek és hétköznapiinak tűnt, az is, ahogy ők ketten itt ültek, meg az is, ahogy Terry varrt a nappaliban.

Épp ez volt az irtóztató.

Az élet folyt, ahogy szokott. Senki sem beszélt a halálról. Az állam kiküldte a leveleket, megtartották a vizsgákat, és aki megbukott, azt felkérték, hogy szíveskedjék megjelenni az állami központban injekcióra. A törvény működött, a halálozási arány változatlan volt, a túlnépesedési problémát korlátok közé szorították – mindezt hivatalosan, személytelenül, érzelmek és könnyek nélkül.

De hát mégiscsak szeretteik megöletéséről volt szó.

– Ne vacakolj már azzal az órával – mondta az apja –, meg tudom oldani a feladatokat akkor is, ha nem csüggsz egyfolytában azon az órán.

– De apa, a vizsgabiztos is nézni fogja az órát.

– A vizsgabiztos az vizsgabiztos! – csattant föl az apja. – Te nem vagy vizsgabiztos.

– De apa, én csak segíteni...

– Hát akkor segítsél, *segítsél!* Ne csak ülj itt azzal az órával.

– A te vizsgád, apa, nem az enyém – kezdte Les, és mérgében vörösödni kezdett az arca. – Ha...

– Az én vizsgám, igen, az én vizsgám! – csattant föl hirtelen az apja. – Ti mind benne voltatok, vagy nem?! Mind benne voltatok, hogy... hogy...

A szavak újra elakadtak, csak a haragos gondolatok halmozódtak az agyában.

– Azért még nem kell ordítanod, apa.

– Nem ordítok!

– Apa, a fiúk alszanak! – szólt közbe egyszerre Terry.

– Felőlem aztán...! – Tom nem tudta folytatni, hátradőlt a székében, a ceruza meg észrevétlenül kiesett a kezéből, és végiggurult az abroszon. Ültében megremegett, sovány mellkasa zihálva süllyedt és emelkedett, keze megállíthatatlanul rángott az ölében.

– Akarod folytatni, apa? – kérdezte Les, visszafojtva ingerültségét.

– Nem kérek én sokat – dünnyögte Tom maga elé. – Nem kérek én sokat az élettől.

– Szóval folytassuk, apa?

Tom felhúzta az orrát.

– Csak ha van *annyi időd* – mondta lassan, sértett büszkeséggel.

– Csak ha van *annyi időd*.

Les a feladatlapot nézte, ujjai szorosan fogták az összekapcsolt papírokat. Pszichológiai feladatok? Nem, ilyesmit nem tudna kérdezni. Hogy kérdezheti meg valaki saját nyolcvanéves apját, hogy mi a véleménye a szexről? – az apját, aki kemény, mint a kova, és aki a legártatlanabb megjegyzést is obszcénnak találja!

– Tehát? – kérdezte az apja.

– Úgy látszik, nincs több kérdés – felelte Les. – Végül is négy órája csináljuk.

– No és azok a lapok, amiken csak átfutottál?

– Azok már az erönlétire vonatkoznak, apa.

Látta, ahogy az apja összeszorítja az ajkait, és félt, hogy erre is mond majd valamit. De Tom csak annyit mondott:

– Micsoda barát! Micsoda barát!

– De apa, hiszen...

Les elhallgatott. Semmi értelme sem volt ezt tovább ragozni. Tom úgyis tökéletesen tudja, hogy doktor Trask idén már nem állíthatja ki ugyanúgy az egészségügyi lapot, mint az előző három vizsgára.

Les tudta, milyen félelemmel tölti el és mennyire sérti az öregembert, hogy le kell vetnie a ruháit, és úgy kell az orvosok elé állnia, akik megvizsgálják, összetapogatják, és támadó kérdéseket szegeznek majd neki. Tudta, hogy Tom mennyire fél attól, hogy felöltözés közben egy kémlelőlukon át fogják nézni, és ráírják a lapjára, hogy tud-e egyedül öltözni. Azt is tudta, mennyire elrémíti az apját az a tudat, hogy amikor ebédel az állami étkezdében, az egész napos vizsgálat közepén, akkor is nézni fogják, nem ejt-e le egy villát vagy egy kanalat, nem borít-e föl egy pohár vizet, vagy nem eszi-e le az ingét a száfttal.

– Meg fognak kérni, hogy írd le a neved és a címed – mondta Les, hogy az apja megfeleljen az erönlétiről, mivel tudta, hogy milyen büszke a kézírására.

Az öregember látszólag vonakodott, de fölemelte a ceruzát, és írni kezdett. „Bolondot csinálók belőlük” – gondolta, ahogy a ceruza erős, biztos mozdulatokkal keresztülzántott a papíron.

Mr. Thomas Parker – írta –, 2719 Brighton Street, Blairtown, New York.

– És a dátumot is – mondta Les.

Az öregember leírta: *2003. január 17.*, és tagjait hideg borzongás járta át.

Holnap jön a vizsga.

Egymás mellett feküdtek, de nem aludtak. Már vetkőzőeskor is alig szólaltak meg, és mikor Les Terry fölé hajolt, hogy megcsókolja, és jó éjt kívánjon neki, a felesége dűnnyögött valamit, amit ő nem értett.

Mélyet sóhajtott, az oldalára fordult, és a feleségét nézte. Terry is kinyitotta a szemét a sötétben, és összenéztek.

– Alszol? – kérdezte Terry halkán.

– Nem.

Csak ennyit felelt. Arra várt, hogy az asszony kezdje.

De ő is várt, így hát egy-két pillanat múlva Les megszólalt:

– Hát azt hiszem, most már... az jön. – Ügyetlenül fejezte be, mert nem szerette a szavakat; idegesítően melodramatikusan érezte őket.

Terry nem válaszolt rögtön. Aztán mintha csak hangosan gondolkozna, megkérdezte:

– Szerinted van rá esély, hogy...?

Lesben gyúlt a feszültség, mert tudta, mit akar Terry mondani.

– Nem – felelte. – Nem létezik, hogy átmenjen.

Hallotta, hogy Terry nyel egyet. „Ki ne mondd! – gondolta könyörögve. – Nem kell, hogy elmondd, hogy én is ezt mondogatom tizenöt éve. Én is tudom. Azért mondtam, mert úgy gondoltam, hogy igaz.”

Hirtelen azt kívánta, bárcsak már évekkel ezelőtt aláírta volna az *Eltávolítási kérelmet*. Iszonyú szükségük volt rá, hogy megszabaduljanak Tomtól, a gyerekeik miatt, de önmaguk miatt is. De hogy önthetné valaki szavakba ezt a szükségét, hogy gyilkosnak ne érezné magát? Nem mondhatja, hogy „remélem, megbukik az öregember, remélem, megölik”. Ha meg mást mond, az csak képmutató

helyettesítése volna ugyanezeknek a szavaknak, mert érezni egész pontosan így érzi.

Az orvosi műszavak – emlékezett vissza – a táblázatok csökkenő természetátlagáról, alacsonyabb életszínvonalról, az éhezés arányairól, hanyatló egészségzíntről – ezekkel érveltek, hogy meghozzák a törvényt. Nos: hazugság volt mind, átlátszó, alaptalan hazugság. Azért hozták meg a törvényt, mert az emberek nyugton akartak maradni, és a saját életüket akarták élni.

– Les, mi van, ha átmegy? – kérdezte Terry.

Les érezte, hogy a keze belemarkol a matracba.

– Les!

– Nem tudom, drágám – felelte.

Terry hangja kemény volt a sötétben. A türelme végső határán volt.

– Tudnod kell! – mondta.

Les nyugtalanul forgatta a fejét a párnán.

– Drágám, hagyjuk ezt – mondta. – Légy szíves!

– De Les, ha átmegy a vizsgán, az még öt évet jelent. *Még öt évet*, Les. Gondoltál már arra, hogy ez mit jelent?

– Drágám, nem fog átmenni.

– De ha mégis?

– Terry drágám, a kérdéseim háromnegyedére nem tudott válaszolni az este. Majdnem teljesen süket, a szeme rossz, a szíve gyenge, ráadásul reumás. – Az ökle reményvesztetten csapott az ágyra. – Még az erőnlétin se megy át – mondta, és közben egyre feszültebbnek érezte magát, hogy itt bizonygatja Terry előtt, hogy Tom sorsa meg van pecsételve.

Bár el tudná felejteni a múltat, hogy csak azt lássa az apjában, amilyen most: a kiszolgáltatott, akadékoskodó öregembert, aki tönkreteszi az életüket. De nehéz volt elfelejtenie, mennyire imádta és tisztelte az apját, nehéz volt elfelejtenie a vidéki kirándulásokat, a horgásztúrákat, a hosszú esti beszélgetéseket, meg még azt a sok dolgot, ami összefűzte az apjával.

Hát ezért nem volt soha ereje, hogy aláírja a kérelmet. Pedig egyszerű formula volt, jóval egyszerűbb, mint öt évig várakozni a vizsgákra. De mégis az apja halálos ítéletét írta volna alá, ha kéri a kormányt, hogy távolítsák el az öregembert, mint valami kellemetlen hulladékot. Erre sosem lett volna képes.

Mégis most, hogy az apja nyolcvanéves lett, minden erkölcsi nevelés, minden életre szóló keresztény parancsolat ellenére Terryvel együtt rettenetesen félt: mi lesz, ha az öreg Tom átmegy a vizsgán, és még öt évig velük él – újabb öt évig szöszmötöl a házban, megszegve a tilalmakat, amit a fiúknak be kell tartaniuk, tör-zúz, és amikor segíteni akar, akkor is csak útban van, és az életük továbbra is szenvedés és idegfeszültség marad.

– Inkább aludjál – mondta Terry.

Megpróbálta, de nem ment. Ébren feküdt, a sötét mennyezetet bámulta, és a kérdésére akart választ találni, de nem tudott.

Hatkor csörgött az óra. Les ráért volna nyolckor kelni, de ki akarta kísérni az apját. Felkelt az ágyból, halkán öltözött, hogy föl ne ébressze Terryt.

De a felesége így is fölébredt, és a párnájáról figyelte. A következő pillanatban felkönyökölt, és álmosan nézett rá.

– Felkelek, és csinállok valamit reggelire – mondta.

– Dehogyanis – mondta Les. – Maradj csak.

– Nem akarod, hogy felkeljek?

– Ne aggódj, drágám! – felelte. – Azt akarom, hogy pihenj.

Terry visszafeküdt és elfordult, hogy Les ne lássa az arcát. Nem tudta, miért kezdett el hangtalanul sírni: azért-e, mert Les nem akarta, hogy találkozzon az apjával, vagy a vizsga miatt. De nem tudta abbahagyni. Épp annyira volt képes, hogy mereven tartsa magát, míg a hálószoabajtó be nem csukódik.

Aztán rázkódni kezdtek a vállai, és a zokogás ledöntötte azt a gátat, amit épített magában.

Les nyitva találta Tom hálószoabajtaját, ahogy elment mellette. Benézett, és látta az apját: előredőlve ült az ágyon, és épp sötét cipőjét húzta föl. Látta, hogy a göcsös ujjak remegnek, ahogy köti a fűzöt.

– Minden rendben, apa? – kérdezte.

Az apja meglepetten nézett föl.

– Mit keresel te itt ilyen korán? – kérdezte.

– Gondoltam, veled reggelizek – felelte Les.

Egy pillanatig csendben néztek egymásra. Aztán az apja újra lehajolt a cipőhöz.

– Semmi szükség rá – hallatszott az öregember hangja.

– Mindegy, valamit azért akkor is eszem – mondta Les, és elfordult, hogy az apja ne is vitatkozhasson.

– Ó... *Leslie!*

Megfordult.

– Remélem, nem felejtetted el kint hagyni azt az órát – mondta az apja. – Ma el akarom vinni az ékszerészhez, hogy tegyen rá egy... rendes üveget, ami nem törik el.

– De apa, hiszen csak egy régi óra – mondta Les. – Fabatkát sem ér.

Az apja lassan bólintott, és felemelte remegő tenyerét, mintha az ellenkezést akarná elhessegetni.

– Mindamellett – szögezte le lassan – el akarom...

– Jól van, apa, jól van. Odateszem a konyhaasztalra.

Az apja elhallgatott, és egy pillanatig üres tekintettel meredt rá. Aztán, mintha lendületből tenné, és nem egy félbemaradt mozdulat befejezéseként, újra lehajolt a cipőjéhez.

Les egy darabig még nézte az apja ősz haját, csontos, reszkető ujjait. Aztán elindult.

Az óra még mindig az étkezőasztalon volt. Les megfogta és átvitte a konyhaasztalra. Biztos, hogy az öregember egész éjjel észben tartotta az órát, gondolta. Különbben nem lett volna képes emlékezni rá.

A kávéfőzőbe friss vizet töltött, és beállította a grillsütőt két adag szalonnás rántottára. Végül kitöltött két pohár narancslét, és asztalhoz ült.

Jó negyedóra múlva lejött az apja is, sötétkék öltönyt viselt, a cipőjét gondosan kitisztította, a körmeit levágta, a haját lesimította, megfésülte és megkefélte. Nagyon elegánsnak és nagyon öregnek látszott, ahogy odasétált a kávéfőzőhöz, és belenézett.

– Ülj le, apa – mondta Les. – Idehozom a tied is.

– Nem szorulok segítségre – mondta az apja. – Maradj, ahol vagy.

Lesnek sikerült mosolyognia.

– Odatettem egy kis szalonnás rántottát – mondta.

– Nem vagyok éhes – válaszolta az apja.

– Nem árt, ha jól bereggelizel, apa.

– Sose szoktam sokat reggelizni – mondta az apja mereven, még mindig a tűzhely felé fordulva. – Nem hiszek benne. Nem jó a gyomornak.

Les egy pillanatra behunyta a szemét, és arcán reménytelen kétségbeesés suhant át. „Kellene nekem felkelnem! – gondolta legyőzve. – Folyton csak veszekszünk.”

Nem! Erőt gyűjtött. Nem: vidámnak kell lennie, ha belehal is.

– Jól aludtál? – kérdezte.

– Persze hogy jól – felelte az apja. – Mindig kitűnően alszom. Kitűnően. Azt hitted, hogy majd pont egy ilyen...

Hirtelen elhallgatott, és vádlón támadt Lesre.

– Hol az az óra?! – kérdezte.

Les ernyedten sóhajtott és odamutatott. Az apja átdöcögött a linóleumpadlón, elvette az órát, ránézett, és megvetően csücsörített.

– Bóvli munka – mondta. – Bóvli. – Óvatosan betette a kabátja oldalzsebébe. – Szerzek neked egy rendes üveget – dűnnyögte.

– Ami nem törik el.

Les bólintott.

– Pompás, apa.

A kávé elkészült, és Tom kitöltötte a csészékbe. Les felállt, és kikapcsolta az automata grillsütőt. Most már neki sem volt sok kedve a szalonnás rántottához.

Szemben ült komor arcú apjával, és érezte, hogy a forró kávé végigfolyik a torkán. Rettenetes íze volt, de tudta, hogy aznap reggel az égvilágon semmi nem ízlene neki.

– Hányra kell odaérned, apa? – kérdezte, hogy megtörje a csendet.

– Kilencre – felelte az apja.

– Biztos, hogy nem akarsz, hogy odavigyelek?

– Nem bizony, nem bizony – mondta az apja, mintha csak egy bosszantóan akaratos gyereket szerelne le türelmesen. – A metrón éppen elég jó nekem. Bőven odaérek velem.

– Hát jól van, apa – mondta Les, és a kávéját bámulta. Valamit kéne még mondani, gondolta, de semmi sem jutott az eszébe. Hosszú percekig csend borította őket, mialatt Tom lassan, módszeresen kortyolgatta feketekávéját.

Les idegességében benedvesítette az ajkát, aztán a csészéje mögé rejtette remegését. Itt beszélnek, gondolta, csak beszélnek és beszélnek: autókról, metróról és vizsgaidőpontokról, miközben mindketten tudják, hogy talán Tom halálos ítéletének napja van.

Már megbánta, hogy fölkel. Egyszerűbb lett volna úgy ébredni, hogy az apja már elment. Azt kívánta, bárcsak így is történhetne... Simán. Azt kívánta, bárcsak egyszer arra ébredhetne, hogy az apja szobája üres, hogy eltűnt a két öltöny, eltűnt a sötét cipő, a dolgozóruha,

eltűntek a zsebkendők, a zoknik, a térdszíjak, a nadrágtartók, a borotvafelszerelés – és az élet összes néma jele.

De nem így lesz. Ha Tom megbukott, még jó néhány hét, mire a végső időpontról szóló levél megérkezik, aztán még egy hét, mire maga az időpont is eljön. Félelmetesen lassú folyamat lesz, csomagolás, különböző tárgyak kiselejtezése és elajándékozása, hosszú folyamat, amíg együtt esznek és esznek és esznek, beszélgetnek: egy korábbi ebédről, az állami központba vezető útról, a néma, zümmögő liftezésről, a...

Édes Istenem!

Azon kapta magát, hogy tehetetlenül reszket, és egy pillanattól tartott, hogy elsírja magát.

Zavarodott kifejezéssel nézett föl az apjára, aki épp felállt.

– Akkor én elindulok – mondta Tom.

Les tekintete a faliórára szállt.

– De hát még csak háromnegyed hét van! – mondta idegesen.

– Nem tart olyan sokáig...

– Szeretek időben ott lenni – mondta az apja határozottan. – Sose szerettem elkésni.

– Jaj istenem, apa, de hát legrosszabb esetben is egy óra alatt beérsz a városba! – mondta Les, és a gyomrán erős nyomást érzett.

Az apja a fejét rázogatta, és Les rájött, hogy nem is hallotta.

– Még korán van, apa – mondta erősebben, kissé remegő hangon.

– Mindamellet – mondta az apja.

– De hát nem is ettél *semmit*.

– Nem szoktam sokat reggelizni – kezdte Tom. – Nem jó a...

Les nem hallotta a végét, hogy egy élet megszokása, meg hogy nem jó az emésztésnek, meg amit még az apja mondott. Érezte, hogy a könyörtelen félelem hullámai átcsapnak a fején, fel akart ugrani, hogy megölelje az öregembert, és megmondja neki, hogy ne aggódjon a vizsga miatt, mert úgysem számít, hiszen szeretik, és törődni fognak vele.

De nem volt rá képes. Az émelygő félelemtől mereven ült, és nézte az apját. Egy szót sem tudott kinyögni, mikor az apja kilépett a konyhaajtón, és nyugodt, szenttelen hangon megszólalt (az öregembernek utolsó csepp erejét is össze kellett szednie, hogy így sikerüljön):

– Hát akkor viszlát, Leslie!

Az ajtó becsapódott, és a beáramló huzat hidege Les arcán át a szívéig hatolt.

Egyszer csak döbönt horkantással felugrott, és keresztülrohant a linóleumpadlón. Ahogy az előszobához ért, látta, hogy az apja már majdnem a bejárati ajtónál tart.

– Apa!

Tom megállt, meglepetten visszanézett, ahogy Les átjött az étkezőn, mechanikusan számolni kezdte a lépteit: *egy, kettő, három, négy, öt.*

Les megállt az apja előtt, és remegő mosolyt erőltetett az arcára.

– Sok szerencsét, apa! – mondta. – Hát... akkor... viszlát! – Szerette volna hozzátenni, hogy „drukkolni fogok”, de nem ment.

Az apja bólintott egyet, csak egyet, épp csak biccentett, ahogy az úriemberek vesznek egymásról tudomást.

– Köszönöm – mondta Tom, és elindult.

Mikor az ajtó bezárult, úgy tűnt, mintha egyszerre áthatolhatatlan fallá változott volna, amin az apja többé sosem jöhet át.

Les az ablakhoz lépett, és szemével végigkísérte az öregembert a kerti úton, aztán balra a járdán. Megvárta, amíg az apja nekiindul az útnak, aztán ahogy kiegyenesedik, sovány vállait kihúzza; és peckesen, lendületesen nekivág a reggeli szürkességnek.

Les először azt hitte, esik. De aztán látnia kellett, hogy a reszkető nedvesség nem az ablakon van.

Nem tudott dolgozni menni. Beteget jelentett, és otthon maradt. Terry elküldte a fiúkat az iskolába, aztán megreggeliztek, Les segített leszedni az asztalt és berakni az edényeket a mosogatógépbe. Terry nem tette szóvá, hogy otthon maradt. Úgy viselkedett, mintha természetes volna, hogy a férje otthon van egy hétköznapon.

Les reggeltől estig egyfolytában a garázsban pepecselt, hét különböző dologhoz fogott, de egyik sem tudta lekötni.

Öt óra körül bement a konyhába, és megivott egy doboz sört, míg Terry a vacsorát készítette. Nem is szólt a feleségéhez. Fel-alá járkált a nappaliban, majd kitérte az ablakot a borús égre, aztán újra járkálni kezdett. Egész nap esőre állt az idő.

– Nem tudom, hol lehet már – szólalt meg végül, újra a konyhában.

– Mindjárt itt lesz – mondta Terry, és Les egy pillanatra megdermedt, mert undort vélt kihallani a hangjából. Aztán megnyugodott, belátta, hogy csak képzelődött.

Mire Les lezuhanyozott és felöltözött, már öt óra negyven volt. A fiúk hazajöttek a játékból, és mindannyian asztalhoz ültek vacsorázni. Les észrevette, hogy az apjának is terítettek, és azon tűnődött, miatta csinálta-e Terry.

Nem tudott enni. Egyre kisebb részekre vágta a húst a tányérján, és a vajat kenegette a sült krumplira, de meg se kóstolta.

– Tessék? – fordult Jimhez, aki mondott valamit.

– Apa, ha a nagypapa nem megy át a vizsgán, akkor még kap egy hónapot, ugye?

Les érezte, hogy gyomra összeszorul, miközben idősebbik fiára nézett. „...még kap egy hónapot, ugye?” – örölte agya Jim kérdését.

– Miről beszélsz? – kérdezte.

– Az államismeret-könyvemben az van, hogy az idős emberek kapnak egy hónapot, ha nem mennek át a vizsgán. Mért, nem igaz?

– Nem is igaz! – szólt bele Tommy. – Mert a Harry Senker nagymamája csak két hét múlva kapta meg a levelet.

– Hát ezt meg honnan tudod? – kérdezte Jim kilencéves öccsétől. – Talán láttad?

– Ebből elég volt! – mondta Les.

– Nem kell azt látni! – vitázott Tommy. – A Harry mondta, hogy...

– *Elég volt!*

A két fiú hirtelen falféher apjára nézett.

– Erről nem beszélünk többet! – mondta Les.

– De hát mit...

– *Jimmy!* – figyelmeztette Terry.

Jimmy az anyjára nézett egy pillanatra, aztán újra a vacsorájához látott, és mindannyian hangtalanul ettek.

„A nagypapjuk halála semmit sem jelent nekik – gondolta keserűen Les. – Semmit a világon!” Nyelt egyet, és megpróbált lazítani a feszültségen. „Végül is miért kéne, hogy bármit jelentsen? – mondta magában. – Egyelőre nem nekik kell aggódniuk. Akkor meg minek erőltetni? Így is elég hamar rájuk kerül a sor.”

Hat óra tízkor, mikor a bejárati ajtó kinyílt, majd bezárult, Les olyan gyorsan pattant föl, hogy feldöntött egy üres poharat.

– Les, *légy szíves!* – mondta Terry hirtelen, és ő is rögtön rájött, hogy igaza van. Az apja nem szeretné, ha most kirohanna és kérdésekkel rontana neki.

Visszazuhant a székébe, és épphogy megpiszkált vacsorájára meredt; a szíve vadul vert. Miközben merev ujjai megfogták a villát, hallotta, hogy az öregember átmegy az ebédlőbeli szőnyegen, és fölmege a lépcsőn. Terryre pillantott, a nő nyelt egyet.

Les nem tudott enni. Mélyeket lélegzett, és piszkálta az ételt. Hallotta, hogy az emeleten becsukódik az apja mögött az ajtó.

Amikor Terry az asztalra tette a pástétomot, akkor Les nem bírta tovább, gyorsan elnézést kért, és felpattant.

Már a lépcsőn indult föl, mikor a konyhaajtó kivágódott.

– Les! – hallotta Terry figyelmeztető hangját.

Hangtalanul várta, hogy a felesége odaérjen.

– Nem jobb, ha most békén hagyjuk? – kérdezte Terry.

– De drágám, én csak...

– Les, ha átment volna a vizsgán, biztos bejött volna a konyhába, hogy megmondja.

– De drágám, hiszen nem tudhatja...

– Ha átment volna, tudná, ezt te is tudod. Az előző két alkalommal is megmondta. Ha átment volna, akkor most...

De elhallgatott, és megrázkódott attól, ahogy Les rátekintett. A súlyos csendben arra lett figyelmes, hogy az eső lökészerűen veri az ablakot.

Egy hosszú percig nézték egymást. Aztán Les elindult, és fölgyalogt a lépcsőn. Terry üres, reményvesztett arccal nézte.

Les egy percig álldogált az ajtó előtt, biztatva önmagát. „Nem fogom megbántani – mondta magában –, nem és *nem!*”

Halkan kopogott, és közben belenyilallt, hogy nem hibázik-e. Talán mégis békén kellett volna hagynia az öregembert, gondolta szomorúan. De közben azon kapta magát, hogy újra kopogtat.

– Ki az? – kérdezte Tom.

Les alig kapott levegőt.

– Csak én, apa – mondta.

– Mit akarsz?

– Bejöhetek?

Bent csend.

– Hát... – mondta az apja, aztán elhallgatott. Les hallotta, hogy fölkel, aztán hogy közelednek a léptek az ajtóhoz. Aztán valami papír zörgött, és egy asztalfiókot gondosan bezártak.

Végül kinyílt az ajtó.

Tom régi, piros hálóköntösében volt, és már papucsot húzott.

– Bejöhettek, apa? – kérdezte Les csendesen.

Az apja töprengett egy kicsit. Aztán azt mondta:

– Hát gyere – de ez nem volt igazi hívás. Inkább úgy hangzott, mintha azt mondaná: „Ez a te házad, nem tudom megakadályozni, hogy bejőjj ebbe a szobába.”

Les meg szeretne volna mondani az apjának, hogy nem akarja zavarni, de nem tudta. Bement, és megállt a szőnyeg közepén: várt.

– Ül le – mondta az apja, és Les le is ült abba az egyenes támlájú székbe, amire Tom a ruháit szokta teríteni éjszakára. Az apja megvárta, amíg elhelyezkedik, aztán egy nyögéssel visszadőlt az ágyába.

Hosszú ideig szótlánul nézték egymást, mintha vadidegenek lennének, mindketten arra vártak, hogy a másikuk szólaljon meg. „Hogy sikerült a vizsga? – hallotta Les újra és újra az agyában. – Hogy sikerült a vizsga, hogy sikerült a vizsga? – De nem tudta kimondani. – Hogy sikerült a...”

– Gondolom, kíváncsi vagy, hogy... mi történt – mondta az apja, láthatóan uralkodva a hangján.

– Igen – felelte Les –, én... – Elhallgatott. – Igen – ismételte meg, és várt.

Az öreg Tom egy darabig a padlót nézte. Aztán hirtelen felemelte a fejét, és kihívóan nézett a fiára.

– *Nem mentem el* – mondta.

Les úgy érezte, hogy minden ereje elszállt. Ott ült mozdulatlanul, és bámulta az apját.

– Semmi kedvem nem volt elmenni – folytatta az apja sietve.

– Semmi kedvem nem volt átesni azon a rengeteg bolond dolgon. Erőnléti vizsga, tu-tudati vizsga, rakjak k-ko-kockákat egymásra, meg Isten tudja, mi még! Semmi kedvem nem volt elmenni.

Megállt, és olyan mérges szemekkel meredt a fiára, mintha arra várna, hogy merje csak hibáztatni.

De Les nem tudott mit mondani.

Hosszú idő telt el. Les nyelt egyet, és sikerült megtalálnia a szavakat.

– És most... mit fogsz... csinálni?

– Ne törődj te azzal, ne törődj te azzal – felelte szinte hálásan a kérdésért. – Csak ne aggódj a te apádért! Tudja azt apa, hogy kell vigyáznia magára.

És Les hirtelen újra hallotta, ahogy az asztalfiók becsukódik, és a papír zizeg. Majdnem hátrafordult, hogy megnézzze, ott van-e még a zacskó. A feje beleremegett, ahogy le akarta győzni a készletét.

– H-hát... – dadogta, nem is érezve, mennyire elfogódott és két-ségbeesett a tekintete.

– Ne törődj te azzal most már – mondta az apja csöndesen, szinte kedvesen. – Nem a te gondod, hogy ezen aggódj. Nem a te gondod, és kész.

„De igen!” – hallotta Les a kiáltást képzeletben. De nem kiáltott föl. Az öregemberben volt valami, ami nem hagyta: valami vad erő, valami szikár fenség, amihez, tudta, nem szabad hozzáérnie.

– Most szeretnék lepihenni – hallotta Tom hangját, és úgy érezte, mintha hirtelen erősen gyomorba vágták volna. Most szeretnék lepihenni, lepihenni – visszhangzottak végig a szavak agyának hosszú csatornáin. Lepihenni, lepihenni...

Azt vette észre, hogy az ajtóhoz tessékellik; ott megfordult, és az apjára nézett. *Viszlát.* A szavak benne szorultak.

Akkor az apja elmosolyodott, és megszólalt:

– Jó éjt, Leslie!

– *Apa!*

Érezte kezében az apja kezét, erősebb volt, mint a sajátja, nyugodtabb is: csitította és biztatta. Érezte az apja bal kezét a vállán.

– Jó éjt, fiam! – mondta az apja, és ahogy egymás közelében álltak, Les egyszerre meglátta az apja válla fölött az összegyűrt gyógyszerláti zacskót, ami az ágy alatt a sarokban feküdt, nyilván azért dobták oda, hogy ne lehessen látni.

A következő pillanatban már a hallban állt, hangtalanul remegett, és hallotta, ahogy a retesz bekattan, és tudta, hogy noha az apja nem zárta be az ajtót, többé nem léphet be a szobába.

Hosszú ideig állt ott, a csukott ajtót nézte, és tehetetlenül reszketett. Aztán elindult.

Terry a lépcső aljánál várta, arca színtelen volt. Kérdően nézett rá, ahogy Les jött lefelé.

– Hát... nem ment el – csak ennyit mondott.

Terry halk, meghökkent hangot hallatott.

– De hát...

– A patikába ment – mondta Les. – Láttam... láttam a zacskót a sarokban. Oda dobta, hogy ne lássam, de én mégis... láttam.

Egy pillanatra úgy tűnt, mintha Terry föl akarna menni, de nem, csak éppen megmoccant a teste.

– Biztos megmutatta a patikusnak a vizsgáról szóló levelet – mondta Les. – A patikus meg... biztos adott neki... gyógyszert. Mind így csinálják.

Csendben álltak az ebédlőben, kint meg az eső dobolt az ablakon.

– Mit csináljunk? – kérdezte Terry alig hallhatóan.

– Semmit – mormolta Les. A torka lüktetett, és remegve szedte a levegőt, ahogy beszélt. – *Semmit.*

Zsibbadtan ment vissza a konyhába, és érezte, hogy Terry szorosan átkarolja, mintha rá akarná fenni a szerelmét, ha már beszélni nem tud róla.

Egész este a konyhában ültek. Terry lefektette a fiúkat, aztán visszajött, és ott ültek a konyhában, kávé iltak, és csendes, magányos hangon beszélgettek.

Éjfél felé kijöttek, és már föl akartak indulni, amikor Les hirtelen megállt az ebédlőasztalnál, és megpillantotta az órát, új, fényes üvegevel. Hozzá sem tudott érni.

Fölmentek az emeletre, elhaladtak Tom ajtaja előtt. Egy árva hang nem hallatszott bentről. Levetköztek, és mindketten ágyba bújtak. Terry beállította az órát, mint minden éjjel. Néhány órán belül mindketten elaludtak.

És az öregember szobájában egész éjjel csend volt. És másnap is: csend.

Mesterházi Mónika fordítása

ANACHRON¹

DAMON KNIGHT (1922–2002)
(Worlds of If, január)

Damon Knight újra itt van, s ezzel gondot is okoz nekünk. Merthogy 1954-ben legalább három igazi remekműve is napvilágot látott, kettő a Galaxy, egy pedig a Science Fiction Adventures hasábjain. Szerintem elvben mind a három bekerülhetne ebbe az antológiába, csakhogy hosszúak, bizony, hosszúak.

Ezzel persze nem azt akarom sugalmazni, hogy az Anachronnal szerettük volna kárpótolni Damont. Az Anachron Damon egyik legjobban sikerült írása, ráadásul alig ismert, gyűjteményes kötetekbe ritkán kerül. Ez a tény is mellette szólt tehát.

– MHG

Azt gondolom, minden valamirevaló sci-fi szerző legalább egy időutazásos történetet összekalapál. (Én is írtam egyet.) Úgy vélem, az időutazás-téma népszerűségének az az oka, hogy az egész elképzelés – merő lenyűgöző ellentmondás. Oda lyukadunk ki, hogy az időutazás: lehetetlenség; holott ezt még soha senki sem bizonyította be. Az az érzésem, hogy az Univerzumban – vagy ha tetszik: a valóságban – nem létezhetnek paradoxonok. Például, a kvantumelmélet is csak sántikálva araszol, jókora hézagok tátonganak rajta. Ezért, ha vonakodva is, hajlamos

¹ Első megjelenés: Metagalaktika 4. I. 43–53. old., 1983

vagyok Einsteinre hallgatni, aki szerint a kvantumelmélet még nem teljes, és hogy a mélyebb ismeretekig még nem jutottunk el.

–IA

A holttestet sohasem találták meg. És ennél az egy oknál fogva nem is volt megtalálni való holttest.

Ez nyakatekert logikának hangzik – és bizonyos értelemben az is –, holott semmiféle paradoxonról nincs szó. Az eset nagyon is rendjén való és megmagyarázható, még ha csakis egy Castellaréval eshetett meg.

Fura egy pár volt a két Castellare testvér. Egy skót-angol asszony és egy bevándorló olasz fiaiként Angliában látták meg a napvilágot, Európában nevelkedtek, a világ minden táján fölhalálták, de sehol sem érezték otthon magukat.

Életük delén azonban megállapodott ember vált belőlük. A nápolyi part közelében éltek Ischia szigetén, bevándorlóként, akár az apjuk, egy palotában (quattrocento, nagyon szép, a falakon málló Cupidók, patkányok serege, sem központi fűtés, sem szomszédok).

Nem jártak sehová; ügynökeiken és ügyvédeiken kívül hozzájuk sem járt senki. Egyikük sem nősült meg. Úgy harmincéves koruk táján apró és tartósabb örömöknök szentelt belső világ kedvéért lemondtak az emberek világáról. Mindkét testvér műkedvelő volt, fanatikus és megszállott amatőr a szó igazi értelmében.

Más korból származtak ide.

Peter szenvedélye a műgyűjtés volt. Irgalmatlanul, sőt mondhatnánk, hogy ádázul gyűjtött, mint ahogy némely férfiak a nagyvadra mennek. Ízlése kaotikus volt, a szerzeményei – festmények, szobrok, zománc-, porcelán-, üveg- és kristályedények, fémtárgyak – megtöltötték a kastély hatalmas termeit, sőt még a pincébe is jutott belőlük. Ötvenéves korára köpcös kis emberkévé vált, apró, gunyoros szemekkel és gondozatlan, vöröses kecskeszakállkával.

Harold Castellare, Peter tehetséges bátyja, tudós volt. Műkedvelő tudós. A XIX. század gyermeke, mint ahogy Peter még ennél is korábbi időből ragadt itt. A modern tudomány nagyrészt csapatmunka és izzadságos robot – mindkettő elfogadhatatlan egy Castellare számára. Harold elméje azonban a maga módján ugyanolyan átható és eredeti volt, mint egy Newtoné vagy egy Frankliné. Elismerésre

méltó munkát végzett a fizika és az elektronika területén, sőt ügyvédei szorgalmazására néhány fölfedezését szabadalmaztatta is. Az ezekből befolyó jövedelmét, ha éppen nem költötte el műszerekre és felszerelésekre, az öccsének adta, aki köszönet és harag nélkül elfogadta azt.

Harold ötvenhárom éves korára cingár és aszott, fakó és foltos öregúrrá töppedt, vértelen arcán búskomorság ült; orra alatt gondosan nyírt összes-vöröses bajusz díszelgett – szöges ellentéte és kiegészítője öccse kecskeszakállának.

Az egyik májusi reggelen Haroldot baleset érte.

Goodyear egy darab gumit ejtett a forró kályhára; Arkhimédész fürdőt vett; Curie a fiókban felejtett egy darab uránércet egy fényképezőlemezen. Harold Castellare türelmesen pepecselt egy készülékkel, amely csak az áramot falta, de egy meglehetősen különös koronakisülésen kívül eddig még semmit sem produkált, egyszer azonban Harold hatalmasat tüszentett, és véletlenül ráejtett egy közönséges rúd-mágnest két töltött kimenő csatlakozóra. A készülék fölött jókora, homályos buborék jelent meg.

Harold, miközben fölegyenesedett ösztönös görnyedtségéből, leírhatatlan döbbenettel meredt rá. Eközben a homályosság hirtelen eloszlott a buborékból, és rajta keresztül tisztán kivette a mozaikpadló egy darabját, amely mintha egyméternyire a valódi padló fölött lebegett volna. Jól látszott egy faragott fapadnak a vége is, rajta egy különös alakú, apró, húros hangszer hevert.

Harold buzgón káromkodott magában, izgatottan lejegyzett valamit, aztán kísérletezni kezdett. A buborékot óvatosan megvizsgálta elektroszkóppal, mágnessel, Geiger-számlálóval. Semmi. Letépett a jegyzetfüzetéből egy apró papírdarabkát, és a gömb fölé ejtette. A papír eltűnt, nem tudni, hová.

Harold megragadott egy méterrudat, és vigyázva a buborék felé tolta. Mintha semmi sem lett volna ott, a méterrúd könnyedén beléje hatolt, és áthaladt rajta. Amikor a húros hangszerhez ért, az hangosan megpendült. Harold tovább tolta előre. A hangszer lecsúszott a padról, és tompa huppanással és csörrenéssel a padlóra zuhant.

Harold rámeredt, és egyszerre felismerte fájdalmasan ismerős formáját.

Hanyagul félredobta a méterrudat, kinyújtotta a karját, és kiemelte a buborékból a törékeny szerszámot. Az keményen és hűvösen simult az ujjai közé. A fényes lakkon átsillant a faanyag színe. Mintha tegnap került volna ki a mester kezéből.

Peter gyűjteményében volt egy szinte a megszólalásig hasonló hangszer: egy XVII. századból való viola d'amore, csak a konzerválószer különböztette meg ettől.

Harold leguggolt, és vízszintes irányban átnézett a buborékon. Vagy tizenhat méterre odébb arany- és rozsdaszínű tapéta rejtette a falat, csupán középen szakította meg egy díszes ajtó. Ez lassan föltárult, és barnás fény villant.

Aztán a gömb újból elhomályosodott. Kezéből eltűnt a viola d'amore. Csak a méterrúd, amelyet a gömb belsejében ejtett a földre, hevert a lába mellett.

– Ide nézz! – mondta Harold egyszerűen.

Peter kissé föl vonta a szemöldökét.

– Mi ez, valami újfajta televízió?

– Dehogyan! Nézd csak!

A viola d'amore ugyanott hevert a padon, mint előzőleg.

Harold benyúlt a gömbbe, és kiemelte onnan.

– Add csak ide! – mondta Peter döbönt hangon. Kézbe vette, és megsimogatta a simára csiszolt fát. Bátyjára meredt. – Az Úristen és minden szentjei! – kiáltott föl. – Időutazás!

Harold türelmetlenül horkantott.

– Kedves Peter öcsém, az „idő” önmagában értelmetlen szó, akár csak a „tér”!

– Jó, jó, de mégis időutazás!

– Ha úgy tetszik, akkor az.

– Híres ember lesz belőled!

– Szerintem is.

Peter a kezében levő hangszerre pillantott.

– Szeretném ezt megtartani, ha nincs ellenedre.

– Boldog lennék, csakhogy nem teheted.

És még be sem fejezte, amikor a buborék elhomályosodott, a viola d'amore pedig elillant, akár a füst.

– Nos, látod, miért nem lehet?

– Miféle boszorkányság ez?

– Visszamegy... Később majd meglátod. Egyszer már volt a kezemben ez a szerszám, és ugyanez történt. Amikor a gömb megint átlátszóvá vált, a viola ugyanott volt, mint korábban.

– És hogy magyarázod mindezt?

Harold némi habozás után válaszolt:

– Sehogy. Amíg el nem végzem a megfelelő számításokat...

– Ami némi időbe telik. De addig is, a laikusok nyelvén...

Harold arcára kiült a lefordítás erőfeszítése.

– Nos hát, nagy vonalakban... azt mondhatnám, hogy az események konzerválódnak. Két vagy három évszázaddal ezelőtt...

– Három. Nézd meg a hangréseket!

– Nos, hát három évszázaddal ezelőtt, a napnak ugyanebben az órájában, valaki volt ebben a szobában. Ha a viola eltűnik, az illető ezt észrevette volna. Ez azt jelentené, hogy változás következik be a már rögzült eseményekben, ezért hát ez nem történhetik meg. Ugyanezen oknál fogva feltételezem, hogy nem láthatunk be a gömbbe, vagy – a töltőtollával próbálkozott – úgy, ahogy gondoltam, nem tudunk benyúlni sem és megérinteni az ott levő dolgokat, mivelhogy ez szintén változást idézne elő. És minden, amit akkor teszünk bele a gömbbe, amíg az átlátszó, kijön onnan, mihelyt átlátszatlaná válik. Vagyis, hogy durván fejezzem ki magam: nem változtathatjuk meg a múltat.

– Nekem azonban úgy tűnik, mintha megváltoztattuk volna. Mégpedig most, amikor kivetted onnan a violát, még ha nem is vette ezt akkor észre senki.

– Tessék, ez a nehézsége annak – mondta Harold –, amikor a nyelv segítségével akarjuk pontosan kifejezni a közlendőinket. Ha még nem felejtetted volna el a magasabb matematikát... Egyszóval leszögezhetjük, nem feledve el természetesen, hogy mindaz, amit mondok, hazugság, mivelhogy angolul mondom, hogy egy esemény, amely nem gyakorol befolyást más eseményekre, az nem esemény. Más szóval...

– Mivelhogy senki sem látta, hogy kivetted, közömbös, hogy kivetted-e avagy sem. Fölöttébb veszedelmes állítás ez, Harold; volt idő, amikor ezért máglyán égettek volna el!

– Meglehet. De más módon is megfogalmazhatjuk, helyesebben végtelen sok módon, amelyek csak látszólag különböznek egymástól. Ha valaki, mondjuk Isten, azalatt, amíg én itt beszélgetek veled, zéró

időtartamot véve, eltávolítaná a Holdat, és helyette egy pontosan ugyanolyan tömegű, albedójú stb. Holdat tenne oda cementből és gipszből, semmi különbséget nem vennénk észre az általunk érzékelt világegyetemben, ennél fogva nem is állíthatjuk bizonyosan, hogy ez nem következett be. Hadd tegyem hozzá: teljesen közömbös számunkra, hogy bekövetkezett-e vagy sem.

– „Ha nem látom, nincs is.”

– Úgy van. A filozófia egyik alapvető és ennek természetes folyamánként értelmetlen problémája. Kivéve – tette hozzá – ebben az egy megnyilvánulásában.

A zavaros gömbre meredt.

– Megbocsátasz, ugye, Peter? Még dolgoznom kell rajta.

– Van már elképzelésed, mikor hozod nyilvánosságra?

– Haladéktalanul. Vagyis egy-két héten belül.

– De vársz addig, ugye, amíg megbeszéljük a dolgot? Mert volna egy ötletem ezzel kapcsolatban.

Harold éles pillantást vetett rá.

– Üzleti?

– Mondjuk.

– Nem! – tiltakozott Harold. – Ez nem olyan dolog, Peter, amit ha akar, az ember szabadalmaztat, ha akar, véka alá rejt.

– Persze. A vacsoránál látjuk egymást, igaz?

– Azt hiszem. Ha elfeledkeznék róla, kopogtass az ajtómon, jó?

– Jó, viszlát!

– Viszlát!

Vacsoránál Peternek csak két kérdése volt.

– Megtaláltad a módját annak, hogy mondjuk, a tizenhetedik század helyett a tizennyolcadikba vagy hétfő helyett keddre menj vissza a szerkezeteddel?

– Ami azt illeti, igen. Bámulatos! Szerencse, hogy beépítettem egy reosztátot, mert az áramot nem mertem volna kikapcsolni. Az áramerősség változtatásával változik az idő is. Eljutottam volna, azt hiszem, a múlt hét szerdájáig, legalábbis a köpenyem a munkaasztalon hevert, ahol emlékezetem szerint szerda délután hagytam ott. Különös érzés volt, Peter, hiszen ugyanaz a köpeny volt rajtam is! Aztán a gömb elhomályosodott, és természetesen a köpeny is eltűnt. Bizonyára én magam jöttem be a szobába.

– És a jövő?

– Igen! Még egy furcsaság: a közeljövőbe több időpontra is előre irányítottam a gépet, és bár ő maga mindig ott volt a helyén, semmit sem változott, pedig én elterveztem vele egy-két dolgot. Lehet, hogy ez is az események megőrződésének tulajdonítható, bár én más véleményen vagyok. Még előbbre lépve az időben, homályos foltok, üres térségek tűnnek elő; semmi olyasmit nem látok, ami láthatóan ne létezne már most is. Itt azonban, a legközelebbi néhány napban, semmi sincs meg belőlük.

Olyan érzésem van, mintha távoznék valahová. De hová?

Harold hirtelen távozása éjfél és reggel között következett be. Úgy látszik, saját maga, minden segítség nélkül csomagolta össze a kékításkáját, és többé nem látta senki. A távozása persze nagyon is rendkívüli volt, maga a mód azonban egyáltalán nem volt különös. Harold mindig is megvetette, ahogy ő mondotta, az „inas zsarnokságát”. Mindenki tudta róla, hogy fölöttébb független ember volt.

Másnap Peter csinált néhány jelentéktelen kísérletet az időgömbbel. A XVI. századból előhalászott egy velencei kristályból készült illatszeres fiolát; a XVIII-ból egy paliszanderfából faragott feszületet; a XIX-ből pedig, amikor a palota egy osztrák hercegnek és olasz szeretőjének szolgált kéjlakul, De Sade *La Nouvelle Justine*-jének egy kézzel illusztrált és különös módon emberbőrbe kötött példányát.

Természetesen percekre vagy órákra belül mindez elenyészett, kivéve az illatszeres üvegcsét. Peternek ez némileg szöveget ütött a fejébe. Megjelent ugyan vagy fél tucat homályos folt a gömbben a fiola közvetlen jövőjében, és igazság szerint el kellett volna tűnnie, de nem tűnt el. Talán mert a fal tövében, a padlón akadt rá, egy jókora patkánylyuk közelében?

Ha valamilyen tárgynak hirtelen nyoma veszett, mélézött magában, vajon azért történt, mert begurult egy patkánylyukba, vagy valamilyen időhalász csípte föl, amikor erre módja adódott?

Azt meg sem próbálta, hogy a jövőbe bekukkantson. Délután fölívta telefonon nápolyi ügyvédjét, és új végrendeletről intézkedett. Vagyonát, beleszámítva az ischiai birtok ráeső részét is, az olasz kormányra hagyta, két föltétellel:

1. Amennyiben Harold Castellare is hasonlóan rendelkezik a ráeső részről, és

2. ha az olasz kormány múzeumot nyit a kastélyban Peter gyűjteményéből, s a birtok jövedelméből fedezi a múzeum fenntartását és az újabb beszerzéseket.

Élő rokonaira – két skóciai unokatestvérére – egy-egy shillinget hagyományozott.

Addig nem csinált semmit, amíg az irományt eléje nem hozták, és tanúk jelenlétében alá nem írta. Csak akkor vett bátorságot magának, hogy a saját jövőjébe pillantson.

Harold azt mondta volt, hogy az események megőrződnek, s Peter nagyon jól megértette, hogy ez ugyanúgy vonatkozik a jelen és a jövő, mint a múlt eseményeire. De vajon csak egyféleképpen lehet a jövőt rögzíteni? Létezhet-e az eredmény az ok bekövetkezte előtt?

A Castellare család jelmondata az volt: *Audentes fortuna juvat*, amibe Peter még tizennégy éves korában beszúrta azt a szót, hogy *prudentesque* – vagyis: „A szerencse kedvez a merésznek és a bölcsnek.”

Másnap: semmi változás; a szoba pontosan ugyanolyan, mint a mostani, maga az időgömb is szinte alig látszik. Harmadnap: homályos köd. A negyedik nap, az ötödik nap...

A homály eltartott egészen addig az időpontig, amelyet Peter a reosztát karjának állása alapján úgy ítélt meg, hogy tíz év múlva lesz a jövőben. Ekkor a szoba helyén egy kiállítási vitrinekkel teli, hosszú márványcsarnok tűnt föl.

Peter fanyarul elmosolyodott. Ha Harold vagy, nyilván láthatod ott a jövőben Petert a műhelyedben dolgozni. És ha Peter vagy, ugyanolyan nyilvánvaló, hogy nem tudod eldönteni, vajon ez a terem, amelyet a jövőben látsz, a te kezed nyomán vált-e ilyenné, vagy a te halálod után, úgy nyolc-kilenc év múlva létesült múzeum része-e...

Nem, nyolc év is elég kevés, de még ebben sem lehetett biztos. Hiszen legalább hét esztendő kell hozzá, hogy Haroldot törvényesen holtá nyilvánítsák...

Peter lassan csavarni kezdte előre a finom beállítógombot. Egy villanás, egy másik, egy egész sorozat. Gyorsabban előre! A villogás szürkéséggé olvadt össze; a vitrinekben egymás után tűntek el a tárgyak, és újabbak jelentek meg helyettük; a márvány megsötétült, majd kivilágosodott, megsötétült és kivilágosodott, megsötétedett, és úgy maradt. Peter megítélése szerint az ötszáz évvel ezután

termet látja maga előtt. Minden szabad felületet vastag porréteg fed; az egyik sarokban hanyagul odasöpört szemét és valamilyen kis állatnak a teteme hever.

A gömb elhomályosodott.

Amikor kitisztult, a porban kacskaringós lábnyomcsapás látszott, és két vitrinben nem volt semmi.

A szétálló, háromujjú lábnyomok hossza volt vagy háromnegyed méter.

Pillanatnyi tünődés után Peter átment a munkaasztal másik oldalára, lehajolt, és onnan nézett át a gömbön. A négy magas ablak közül a legközelebbiben, mintegy keretbe foglalva, a képes levelezőlapok banalitására emlékeztető kép tűnt a szemébe: a nap ezüstözte öböl, a város perspektivikus íve, háttérében a halványan füstölgő Vezúvval. A színekkel azonban valami nem volt rendjén, még így a távolság ködén keresztül is.

Peter elment a látcsövéeért.

Hát persze, az egész város kizöldült! A város helyét valami buja tenyészet foglalta el. A zöld lombok mögött itt-ott elővillant egy-egy szürkésfehér folt, ami ugyanúgy lehetett szikla, mint épületrom. Semmi mozgás nem látszott. A kikötőben egyetlen hajó sem mozdult.

A tűzhányó oldalán azonban föltűnt valami furcsaság. Mint valami óriási százlábú – a támasztó dúcok voltak a lábai – rozsdás-narancsszínű cső kapaszkodott föl a lejtőn, és hirtelen, minden ok nélkül véget ért a csúcs közvetlen közelében.

Azalatt, amíg Peter nézte, lassan kékké változott.

Egy nappal előbbre: most már az összes vitrint kirabolták; szemmel láthatóan üres volt az egész múzeum.

Tegyük föl, hogy öt évszázad múlva a világot vagy legalábbis Campania tartományt „valamik” lerohanták, eközben az emberiséget elpusztították vagy elűzték, a hódítók pedig érdeklődést mutatnak a múzeum kincsei iránt, és ennek megfelelően eltávolítják őket.

Eltávolítják, de hová? És miért?

Peter elismerte, hogy erre a kérdésre lehet vagy ezerféle válasz, s ezek közül kilencszázkilencvenkilenc olyan, hogy ő a vesztes. A megmaradó egyetlen: lemenni a pince biztonságába.

Peter saját kezüleg eszkábált egy védőburkot a munkaasztal fölé, hogy a szerkezetet meg a gömböt elrejtse. A szokatlan munka

kis híján két napjába került. Ekkor munkásokat hívott, és a belső fal közelében lyukat vágatott a padlóba, fölszereltetett egy emelő-szerkezetet, és az időgömböt árammal ellátó vezetéket egészen a biztosító dobozig elszereltette a falról, így legalább harminc méter hosszú, szabadon lógó kábelt nyert. Ezután a munkások eloldozták a munkaasztalt a padlótól, görgőket szereltek a lábaira, leengedték a pincébe, és eltávoztak.

Peter eltávolította a védőburkot. A gömbbe nézett.

Kincs!

Kisebb-nagyobb ládák egymásra halmozva, ameddig csak a szemé ellát.

Nem remegő, tömpe ujjakkal előbbre csavarta a reosztátot. Kődös villanás, még egy, majd folyamatos villódzás, mihelyt gyorsabban forgatta a finom kapcsoló gombját – aztán vége: az időgömb hatósugara végéhez ért.

Peter úgy becsülte, hogy kétszáz évig – úgy i. sz. 2700 és 2900 között – senki sem teszi be a lábát a pincébe. Kétszáz év „elszámolhatatlan idő”.

A reosztáttal visszakерeste ennek a zavartalan időszaknak a kezdetét. Leemelt egy kisebb ládát, és fölfeszítette.

Sakkfigurák, aranyberakásos, elefántcsont, firenzei, XIV. század. Csodás!

Újabb láda az átelleni halomból.

Tang-figurák, lovak és emberek, huszonöt és negyven centiméter magasak. Felbecsülhetetlen érték!

Tomaso azt mondta, hogy a ládák éghetetlenek. Lement a konyhába, hogy próbát tegyen, és igaza volt. A láda darabkáit még csak ki sem kezdte a tűzhely lobogó tüze. Az egyiket kihalásztá a piszkavassal: még a gyalulatlan deszka pihevékony szálkáit sem kapta meg a láng.

Ennek megvan a különös magyarázata. Amikor eljön a ládák visszatérésének az ideje, a közben előadódó hányattatásoknak nem lesz hatásuk rájuk; egyszerűen összeáll megint, mint Thor kecskéi. Az égés azonban más ügy; az égés energiát szabadítana föl, amelyet nem lehetne visszaszámaztatni.

Ezzel mindenestre magyarázatot nyert az egyik paradoxon. De volt még egy másik is, amely nem hagyta nyugodni Peter rendszerető

elméjét. Ha ezek a tárgyak, amelyeket hétszáz évvel a jövőben kézbe vett ott a pincében, részévé válnak annak a gyűjteménynek, amelyet ő a múzeumra hagyott, s amelyet az megőrzött, és majdan elraktározott a pincében, hogy ő ott rájuk akadjon, nos, ezek a tárgyak honnan az ördögből származnak egyáltalán?

Nem hagyott nyugtot neki ez a gondolat. Petert megtanította rá az élet, mint ahogy a bátyját a fizika, hogy sosem kap az ember valamit semmiért.

Ráadásul ez a rejtély csak egyike volt a sok meghökkentő találynak, és nem is a legnagyobb. Ott van például az időgömb makacs átlátszatlansága, valahányszor a közvetlen jövőt akarja kifürkészni. Akárhányszor próbálkozott is vele, az eredmény változatlanul ugyanaz: ködös homály mindaddig, amíg hirtelen elő nem bukkan a márványfolyosó.

Az még csak érthető, hogy a gömb semmit sem mutat abból az időből, amikor ő a pincében fog tartózkodni, ez azonban a nap huszonnégy órájából nem tesz ki többet öt vagy hat óránál. Aztán az is föltételezhető, hogy semmi olyan változást nem mutat meg, amit ő fog végrehajtani, hiszen az előrelátás módot adna neki arra, hogy módosítson a cselekedetein. Ezért gondosan kitakarította a pince egyik szögletét, egy spanyolfallal elrekesztette a pince többi részétől, és megfogadta – amit be is tartott –, hogy egy hétig nem csinál semmit az eltakarított térséggel, és nem mozdítja el a spanyolfalat. Ekkor újból próbálkozott: az eredmény ugyanaz, mint korábban.

Csak egyetlen magyarázatot tudott elképzelni: hogy valamikor az elkövetkező tíz év folyamán valami olyasmi történik, amit ő, ha módja lenne rá, megakadályozna, és a kulcs ott rejtőzik abban az őrjítő, töretlen homályban.

Annyi bizonyos, hogy olyasminek kell történnie, amit ő meg *tudna* akadályozni, ha tudná, mi az... sőt, hogy mikor következik be.

Ez az esemény minden valószínűség szerint az ő saját halála. Éppen ezért Peter fölfogadott magának kilenc testőrt, akik fölváltva hármasával vigyáztak rá, mivelhogy egyetlen emberben sem lehet megbízni, ketten összeesküdhetnek ellene, három emberben viszont némi ráfordítással föl lehet szítani az egymás elleni, kölcsönös bizalmatlanságot. Ezenkívül alapos orvosi vizsgálatnak vetette alá magát, minden ajtóra és ablakra új zárat rakatott, és megtett minden óvintézkedést, amire csak találékonyágából tellett. Miután mindezt

elvégezte, a legközelebbi tiz esztendő ugyanolyan ködös maradt, mint addig.

Peter nagyjából számított is erre. Még egyszer sorra vette az övintézkedéseit, és minekutána semmi részt nem talált bennük, megnyugodott. Megtett mindent, ami tőle tellett; vagy túléli a válságot, vagy nem. Így is, úgy is konzerválódnak az események; az időgömb nem figyelmeztetheti őt előre.

Más ember örömét megrontotta volna a büntudat és a félelem: Peterét azonban csak jobban fölcsigázta. Ha korábban kereste a magányt, akkor most remeteségbe vonult; elveszettnek tartott minden órát, amelyet nem a munkájának szentelt. A délelőttöket azzal töltötte, hogy a pincében kicsomagolta a szerzeményeit, délutánonként és esténként pedig osztályozta, katalogizálta, vizsgálgatta és – a szó nem túl erős rá – kapzsi tekintettel bámulta őket. Három hét telt el ily módon, mire a kábel hatósugarán belül kiürültek a polcok, kivéve azokat a ládákat, amelyek túlságosan terjedelmesek voltak ahhoz, hogy elférjenek a gömbben. Ezeket Peter hősies lemondással érintetlenül hagyta.

És még így is csak századrészét kaparintotta meg annak a mérhetetlen kincstárnak. Horgok segítségével talán három-négy méterrel ki tudta volna terjeszteni a vadászterületét, csakhogy így azt is kockáztatta volna, hogy a kincsei megsérülnek; de különben is ezzel nem oldotta volna meg, legfeljebb elodázta volna a problémát. Nem maradt más hátra, mint hogy maga keljen át a gömbön, és amíg odaát van, kibontsa a ládáit.

Peter dühödött makacssággal egyébre sem gondolt a nap hátralevő részében. Ami őt illeti, semmi kétség nem fért hozzá, hogy az eredmény bőven megéri az esetleges kockázatot; a kérdés csak az, hogyan mérje föl a kockázatot, és ha lehet, hogyan csökkentse azt.

Először is: határozott szorongás fogta el arra a gondolatra, hogy átmerészkedjék azon a légies gömbön. Érezte, ha eszével nem is tudta megmagyarázni, hogy itt a krízis órája.

Aztán meg: a józan esze azt súgta, ne tegye. Szorongásának két forrása is volt. Az egyik Harold bátyjának krétafehér arca, pillanatokkal azelőtt, hogy összecsapott fölötte a víz; a másik az a rémkép, amelyet a galéria porában látott hatalmas, csámpás lábnyomok szítottak föl a fantáziájában. Peter akarata ellenére gyakran kapta magát

azon, hogy próbálta elképzelni azoknak a nyomoknak a gazdáit, mígnem olyannyira valóságos alakot öltöttek, hogy megesküdt volna rá: valóban ott vannak a szeme előtt!

Toronymagas szörnyeket látott maga előtt, tarajos kígyófejjel és nagy, merev szemekkel; peckesen, fejükkel bólogatva jártak föl és alá, mint valami fantasztikus szárnyasok a baromfiudvarból.

Ám vegyük csak sorra ezeket az intő jeleket! Először: lehetetlen, hogy Harold halála valaha is kellemetlenségbe sodorhatná. Élt benne a bizonyosság, hogy nem voltak tanúi, a csapást egy kódarabbal mérte rá; ugyancsak kő volt a nehezék is, amely a fenékre süllyesztette a holttestet, a kötelet pedig ott találta a parton. Másodszor: azok a háromujjú micsodák legyenek bár olyan rémisztőek, mint a világ minden mumusa együttvéve, ez mit sem számít, hiszen sohasem találkozhat velük.

A szorongása azonban mégsem akart csillapodni. Érezte, addig nem nyugszik, amíg meg nem leli a mentőkötetet. És amikor megelente, azon csodálkozott, hogy ez eddig nem jutott az eszébe.

Az időgömböt arra az időpontra fogja beállítani, amely közvetlenül megelőzi a homályos szakaszok között fellépő egyik szünetet. Ezzel bebiztosítja magát mindenféle baleset, váratlan betegség és egyéb előre nem látható véletlen ellen. Ezúttal nem kell tartania attól az egyáltalán nem képzelt, hanem nagyon is valós veszélytől sem, hogy az a gépezet, amely az időgömböt gerjeszti, elromolhat, amíg ő odaát tartózkodik. Ugyanis az események megőrzése nem a gömb működésének volt a következménye, hanem olyan körülmény, amely korlátozta annak működését. Bármilyen történjék is, lehetetlen volt számára, hogy ugyanabban a téridőben tartózkodjék, amelyet már elfoglalt valamely múlt- vagy jövőbeli megfigyelő, ennél fogva akkor, amikor a szörny belép a pincébe, Peter már nem lesz ott.

Persze nem szabad megfélelkezni az illatszerez üvegcséről. Minden szabály alól akad kivétel; Peter azonban úgy vélte, hogy ez esetben nem érvényes ez a példa. Egy illatszerez fiola begurulhat a patkánylyukba, egy ember nem.

Óvatosan visszacsavarta a reosztátot az utolsó szürke villanásig, majd az előbbinél is óvatosabban a következőig. Megítélése szerint a kettő közötti szünet lehetett úgy egyórányi – kiváló!

Pulzusa egy kissé gyors volt, az agya azonban nyugodtan és szentvitenül működött. Fejét bedugta a gömbbe, és elővigyázatosan

szaglászott. Az áporodott levegőnek volt valami halványan kellemtelen illata, de azért élvezhető volt.

Az egyik ládát lépcsőül használva, fölkapaszkodott a munkaasztal tetejére. Egy másik ládát is a gömb mellé cipelt, és úgy állította föl, hogy a teteje egy síkba essék annak az egyenlítőjével. És hét és fél évszázadnyival a jövőben ott állt egy harmadik láda is a padlón, közvetlenül a gömb alatt.

Peter belépett a gömbbe, és könnyedén leugrott, a lábát behajlítva, hogy kivédje a zuhanást. Amikor fölegyenesedett, mintha a munkaasztal közepén vájt jókora kerek lyukban állt volna; álla éppen csak hogy fölötte volt a gömb tetejének.

Leguggolt, a fejét áthúzta a nyíláson, és lelépett a ládáról.

A jövő pincéjében állott. A gömb ott lebegett és ragyogott mögötte a levegőben, a középpontja valamivel magasabban volt a fejénél. Árnyéka fekete ékként olvadt bele körös-körül a sötétségbe.

Peter szíve veszettül kalapált. Úgy érezte, hogy nem kap levegőt, és az az ostoba gondolat kínozza, hogy miért nem visel bűvársisakot a fején. A csönd: akár a kiáltást megelőző hallgatás.

A folyosókon azonban százával sorakoztak a kincsesládák.

Peter munkához látott. Nehéz, pontosságot igénylő munka volt fölnyitni a ládákat, eltávolítani a tartalmukat és újból leszögezni őket úgy, hogy ne mozduljanak el, ám ez volt az ár, amit a mentőkötélért fizetnie kellett. Bizonyos értelemben minden láda egy mikrokozmosz, mint maga a pince: egy darab elszámolatlan idő. Ötven perc múlva azonban mindez a pincére nézve megváltozik, amikor tarajos fejek fognak végigbólogatni ezeken a folyosókon; a ládák belsejére vonatkozóan viszont, Peter legjobb tudomása szerint, örökkön-örökké megmarad a mostani állapot.

Az első ládában csipkefinom áttört porcelán volt, a másodikban shakudo kardmarkolat; a harmadikban csodálatos, IV. századi görög réz dombormű, amely mindenben fölveszi a versenyt a sirisi bronzokkal.

Peternek szinte fizikai erőfeszítésébe telt, hogy letegye kezéből a bronzot, de nagy nehezen rászánta magát: ott állt a ládaemelvénén a jövőben, miközben a feje kinyúlt a gömb fölé a jelenbe, mint ahogy – megint ez az abszurd gondolat! – a bűvár feje kibukkan a tengerből, és óvatosan lehelyezte kincsét a többi mellé a munkaasztalra.

Aztán ismét le, a törekeny csöndbe és félhomályba. A következő ládák túl nagyok bizonyultak, a mögöttük levőkben nem volt bizonyos. Peter követte az árnyékát a folyosón végig. Kis híján húsz perce maradt: elég egy ládára, ha gondosan megválasztja, és még marad is bőségesen.

A sor végénél jobb kéz felől megpillantott egy ajtót. Nehéz, szegecsekkel kivert ajtó, egyetlen vas lépcsőfok. Peter idejében itt semmilyen ajtó nem volt; az egész épület beosztását megváltoztathatták. Hirtelen világos lett a dolog! Ha nem így lenne, ha akár egyetlen csempe vagy szemöldökfa is megmaradt volna a palotából olyannak, amilyennek ő ismerte, akkor a gömb sohasem mutatta volna meg neki, vagy engedte volna be ebbe az adott itt és mostba, ebbe a – hogy is mondta csak Harold! – tér-idő csomópontba.

Mert ha az ember megláthatná valamely most létező dologról, hogy milyen lesz a jövőben, akkor megváltoztathatná azt a jelenben: belevéshtné a nevét, kettétörhetné, ledönthetné, ami nyilvánvaló képtelenség, ennél fogva...

Ennél fogva amikor a gömbbe nézett, az első tíz esztendőnek szükségszerűen homályba kellett vesznie, nem azért, mert valami kellemetlen dolog fog történni vele, hanem mert a régi palota utolsó nyomai még nem tűntek el azalatt.

Semmiféle válságról nincs szó.

De várjunk csak egy percet! Harold képes volt bepillantani a közeljövőbe is... Hát persze: Haroldnak meg kellett halnia.

Az ajtó előtti félhomályban észrevett egy sokat ígérő ládahalmot. Az út odáig nem volt sima: a padlón egy kupacban összegyűlt szemetet talált, ami valószínűleg azokra a bizonyos lényekre engedett következtetni. Peter elővigyázatosan előrelépett – ám mégsem volt eléggé elővigyázatos.

Harold Castellarét egy másik baleset is érte, méghozzá ha úgy vesszük, szerencsés kimenetelű baleset. Az ütés elkábította, a kopott kötélrész lecsúszott a kövekről, és ő, ha kapálózik, talán elmerül, ám ehelyett tehetetlenül lebegett a vízben. Egy halászhajó, amely kis híján elgázolta, a fedélzetére vette. Az agyrázkódás, a sokk, a hideg víz, a léghiány következtében több mint háromnegyed részben halott volt. De egy órával később, amikor az egyik nápolyi kórházba került, még mindig pislákkolt benne az élet.

Természetesen nem volt nála semmiféle irat vagy ismertetőjel a ruháján, ami alapján azonosíthatták volna, és a megmenekülése utáni egy hétig semmiképpen sem tudott számot adni magáról. A második héten sem, bár már javulóban volt, nem tudták szavát venni, míg a harmadik hét végén, miután látta, hogy felgyógyulása ellenére sem akarják kiengedni, úgy tett, mint aki visszanyeri az emlékezetét, kitalált magának egy teljesen fiktív személyazonosságot, erre aztán kiírták a kórházból.

Hogy ezt és összes ezutáni cselekedetét megértsük, elég, ha emlékeztetünk rá, hogy Harold ereiben Castellare-vér csörgedezett. Hogy ne keltsen fölösleges nyugtalanságot Peterben, nem nyúlt nápolyi bankszámlájához, ehelyett egy ismerősénél, aki nem tett föl kíváncsi kérdéseket, beváltott egy négy héttel visszadatált csekket. Az így szerzett pénz egy részéből kifizette a kórházi ápolás költségeit, és megjutalmazta a megmentőit. Egy másik részéből új ruhákat vett magának, és négy napot töltött egy félreeső szállodában, hogy újból megtanuljon járni és öltözködni. A maradékon az utolsó napon vásárolt egy diszkréten apró revolvert és egy doboz töltényt.

Fölszállt az Ischiába menő utolsó hajóra, és tizenegy óra előtt néhány perccel megállt a saját kapuja előtt. Az este hűvös volt, és a nagy szalonban vidáman lobogott a tűz.

– Remélem, Signor Peter jól van – nyújtotta oda a kabátját a szolgának.

– Igen. Kitűnően érzi magát, és nagyon el van foglalva a gyűjteményével.

– Hol van? Szeretnék szót váltani vele.

– A pincében, Signor Harold. Csakhogy...

– Csakhogy?

– Signor Peter senkit sem fogad, amikor a pincében tartózkodik. Szigorú parancsot adott, hogy senki se zavarja őt, Signor Harold, amikor a pincében van.

– Ugyan! – mondta Harold. – Biztos vagyok benne, hogy engem fogadni fog.

Látszatra egy medvecsapdára hasonlított, attól eltekintve, hogy két félkör alakú pofa helyett négy, rövid és hegyes foggal ellátott cikkely csapódott rajta össze, elviselhetetlen fájdalmat okozva.

Minden egyes cikkely egy-egy vékony karon nyugodott, és ravaszul úgy volt megszerkesztve, hogy elég volt a négy pöcök közül egyre rálépni, az ördöngös szerkezet nyomban összezsapódott. Az egyes karok rugói jóval meghaladták Peter izomerejét. Az egész szerkezet láncsal volt odaerősítve egy, a betonpadlóba ágyazott vas-kapocshoz; a lánc minden irányban mintegy huszonöt centiméternyi mozgást engedélyezett Peternek. Ha csak le nem rágom a saját lábam, gondolta Peter elkeseredetten, más nem segíthet.

A talány az volt: mit kerestett itt ez a dolog? Biztos, hogy most is voltak patkányok a pincében, mint az ő idejében, de nagyobb állatok? Elképzelhető, hogy ezek a háromujjú micsodák ekkora gépezettel fognának patkányt?

Az elfelejtett találmányokat, cikáztak Peter gondolatai, rendszerint újból fölhalálják. Ha ő, mondjuk, élete során eltitkolja az időgömböt, s ez nem éli őt túl, akkor is akadhat egy másik időhalász a távoli jövőben, ha nem is itt, de a világ többi kincstáraiban. Ez magyarázatot nyújthat erre a vas állkapcsú rémségre. Sőt, magyarázatot nyújthat az egész pincére, erre az igazi embercsapdára, ha nem lenne értelmetlenség az egész, ugyanis a csapdának csak addig lehetne lakója, amíg a csapda fölállítója nem jön ide ellenőrizni azt. Az események meg a bölcs időutazók élete megőrződnek.

És ő már majdnem negyven perce itt van a pincében. Még húsz perc, huszonöt, legfeljebb harminc, amikor azok a valamik idejönnek, és a jövetelükkel őt kiszabadítják. Kezében volt a mentőkötél, és egyedül ez a tudat tette képessé rá, hogy elviselje a fájdalmat, amely pillanatnyilag betöltötte a világegyetemét. Akárcsak a fogorvosnál a procain előtti régi rossz időkben: akármilyen kínkeserves volt is időnként, de az ember tudta, hogy egyszer vége szakad.

Lélegzetét visszafojtva, tekintetét az ajtóra szögezte. Egy távoli dőrej, még egy, aztán egy furcsán kellemetlen csikorgás, és újból csend.

De hallotta őket. Tudta, hogy ott vannak. Már nem tarthat sokáig.

Három férfi, két zömök és egy sovány, kártyázott a pincébe vezető lépcsőt rejtő zárt ajtó előtti folyosón. Lassan föltápászkodtak.

– Ki az? – kérdezte a legalacsonyabb.

Tomaso szicíliai szózuhataggal árasztotta el; a férfi arca elsötétült, de azért tiszteletteljesen nézett Haroldra.

- Most le fogok menni az öcsémhez – jelentette ki Harold.
- Nem, uram – szögezte le a legalacsonyabb határozottan.
- Arcátlanság! – förmedt rá Harold.
- Igenis, uram.

Harold összevonta a szemöldökét.

– Nem engedsz le?

– Nem, uram.

– Akkor menj, és mondd meg az öcsémnek, hogy itt vagyok!

A legalacsonyabb bocsánatkérő hangon, de határozottan kijelentette, hogy ez ellen szigorú parancsai vannak; Harold nagyon meglepődött volna, ha mást hall a szájából.

– Akkor legalább azt meg tudod mondani, mikorra várható, hogy előjön?

– Nemsokára, uram. Egy óra, két óra múlva.

– Mit csináljunk? – mondta Harold bosszúsan, és félig hátat fordított. Aztán megtorpant. – Még valamit – mondta, és közben elővette a revolverét: – Emeljétek föl a kezeteiket, álljatok a fal mellé!

Az első kettő vonakodva engedelmeskedett. A harmadik, a sovány, a kabátzsebéből tüzelt, mint a gengszterek az amerikai filmekben.

Harold meglepetten tapasztalta, hogy egyáltalán nem volt éles a fájdalom; inkább arra hasonlított, mintha valaki oldalba vágta volna egy métabottal. A visszhang vég nélkül ide-oda ugrált a falakról. Kezében megrándult a revolver, amint meghúzta a ravaszt, de nem tudta megmondani, hogy eltalált-e valakit. Minden mintha lassított filmen játszódtott volna, mégis meglepő volt, milyen nehezen tudott megállni a lábán. Zuhanás közben látta, hogy a két köpcös keze félig a kabátzsebében van, a sovány szélesre tátja a száját, Tomaso szeme tágra mered. Majd meglódult feléje a fal, és ő úszni kezdett mellette, különösen ügyelve arra, hogy el ne ejtse a revolvert.

Alighogy túljutott a folyosó első fordulóján, újabb dörrenés hallatszott mögötte. Vakolat-szökőkút csapott a szemébe; nehézkesen futni kezdett, a háta mögött zavaros kiáltozás támadt.

Gondolkodás nélkül a laboratóriumot választotta ki céljául; választása ösztönös volt, minden ésszerű magyarázat nélküli. Mindenesetre már a csarnok közepén rájött, hogy nem fog eljutni oda.

Megfordult, és a folyosó kijáratára sandított; valami homályos foltot látott moccanni, és rálőtt. A folt eltűnt. Újból megfordult, és botorkálni kezdett egy karosszék felé, amely a legközelebbi menedéket ígérte,

két lépést tett, ekkor valami hátba vágta a lapockái között. Megrogyggyanó térdekkkel még egy lépést tett, és a fal másodszer is, de enyhébben, a testéhez csapódott. A kandalló mellett függő drapériába kapaszkodva összerogyott.

Amikor a három őr, név szerint Enrico, Alberto és Luca, óvatosan előbújít a folyosóból, és Harold holttestéhez lopakodott, ezt már akkorra elborították a lángok – mintha egy viking feküdt ott rögtönzött halotti leplében: a drapéria kifakult lovai, lovasai és sólymai vonagolva-pattogva lobbantak életre. Egy perc múlva tétova lánggyűrű lopakodott feléjük a szőnyegen.

És bár a szolgák ott termettek a konyhából tűzoltó készülékekkel és vödör vizekkel, és bár a tűzoltókat is kihívták, minden hasztalan volt. Öt percen belül az egész szobát elárasztották a lángok; tíz percen belül a szétpattogó ablakokon és leomló falakon keresztül a tűz átterjedt az első emeletre. Húsz perc múlva a lyukon keresztül, amelyet Peter csináltatott a laboratórium padlóján, nagy csomó lángoló gerenda zuhant alá a pincébe, s miután a lángok teljesen megsemmisítették az időgömbmasinát, és röviddel ezután – mint később a hatóságok sietve megállapították – a hőség elérte azt a fokot, hogy minden azonosítható nyom nélkül elemésszen egy emberi testet. És ennél az egy oknál fogva nem is akadtak Peter holttestének a nyomára.

Alighogy újból megszólaltak a hangok, Peter észrevette, hogy az időgömb fénye vörhenyessé fakul, majd kialszik, mint az elfújtt gyertyaláng.

A sötétségben hallotta, hogy nyílik az ajtó.

Baranyi Gyula fordítása